

FOLIA FORESTALIA 638

METSÄNTUTKIMUSLAITOS · INSTITUTUM FORESTALE FENNIAE · HELSINKI 1985

RITVA IHALAINEN

OPINTOJEN KESKEYTTÄMINEN
METSÄALAN AMMATILISESSA
KOULUTUKSESSA

THE ABANDONMENT OF STUDIES
IN VOCATIONAL TRAINING IN
FORESTRY

METSÄNTUTKIMUSLAITOS
THE FINNISH FOREST RESEARCH INSTITUTE

Osoite: Unioninkatu 40 A
Address: SF-00170 Helsinki, Finland

Puhelin: (90) 661 401
Phone:

Ylijohtaja: <i>Director:</i>	Professori <i>Professor</i>	Aarne Nyysönen
Yleisinformaatio: <i>General information:</i>	Tiedotuspäällikkö <i>Information Chief</i>	Olli Kiiskinen
Julkaisujen jakelu: <i>Distribution of publications:</i>	Kirjastonhoitaja <i>Librarian</i>	Liisa Ikävalko-Ahvonen
Julkaisujen toimitus: <i>Editorial office:</i>	Toimittaja <i>Editor</i>	Tommi Salonen

Metsäntutkimuslaitos on maa- ja metsätalousministeriön alainen vuonna 1917 perustettu valtion tutkimuslaitos. Sen päätehtävänä on Suomen metsätaloutta sekä metsävarojen ja metsien tarkoituksenmukaista käyttöä edistävä tutkimus. Metsäntutkimustyötä tehdään lähes 800 hengen voimin yhdeksällä tutkimusosastolla ja yhdeksällä tutkimus- ja koebasemalla. Tutkimus- ja koetointia varten laitoksella on hallinnassaan valtion-metsiä yhteensä n. 150 000 hehtaaria, jotka on jaettu 17 kokeilualueeseen ja joihin sisältyy kaksi kansallis- ja viisi luonnonpuistoa. Kenttäkokeita on käynnissä maan kaikissa osissa.

The Finnish Forest Research Institute, established in 1917, is a state research institution subordinated to the Ministry of Agriculture and Forestry. Its main task is to carry out research work to support the development of forestry and the expedient use of forest resources and forests. The work is carried out by means of 800 persons in nine research departments and nine research stations. The institute administers state-owned forests of over 150 000 hectares for research purposes, including two national parks and five strict nature reserves. Field experiments are in progress in all parts of the country.

FOLIA FORESTALIA 638

Metsäntutkimuslaitos. Institutum Forestale Fenniae. Helsinki 1985

Ritva Ihalainen

OPINTOJEN KESKEYTTÄMINEN METSÄALAN AMMATILLISESSA KOULUTUKSESSA

The abandonment of studies in vocational training in forestry

Approved on 1.11.1985

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	3
2. KESKIASTEEN KOULUTUKSEEN VALIKOITUMINEN JA OPINTOJEN KESKEYTYKSET	5
21. Ammatilliseen koulutukseen valikoituminen	5
22. Opintojen keskeyttäminen	5
23. Tutkimusten metodista kritiikkiä	7
3. TUTKIMUSONGELMA	7
4. AINEISTO JA MENETELMÄT	8
41. Otanta	8
42. Haastattelu ja menetelmät	8
5. TUTKIMUKSEN TULOKSET: KESKEYTTÄMISEEN LIITTYVÄT TEKIJÄT	9
51. Keskeyttäneiden määrä, ikä ja sukupuoli	9
52. Kotitausta	10
53. Yleisjakson suorittaneiden peruskoulutus ja hakutoiveen toteutuminen	11
54. Metsäalalle hakeutumiseen vaikuttaneet tekijät	12
55. Varmuus alanvalinnasta	14
56. Työhön kohdistuvat odotukset	16
57. Suurimmat erottelevat tekijät keskeyttäjiä ja opintojaan jatkaneiden välillä	19
58. Toiminta metsätalouden yleisjakson jälkeen	21
581. Opintojaan jatkaneet	21
582. Opintonsa keskeyttäneet	22
6. TULOSTEN TARKASTELU	24
61. Tulosten luotettavuus ja yleistettävyyden	24
62. Johtopäätökset ja yhteenveto tuloksista	25
KIRJALLISUUS — REFERENCES	26
SUMMARY	27
LIITTEET	28

IHALAINEN, R. 1985. Opintojen keskeyttäminen metsäalan ammatillisessa koulutuksessa. Summary: The abandonment of studies in vocational training in forestry. *Folia For.* 638:1—36.

Tutkimuksessa selvitettiin, kuinka yleistä on opintojen keskeyttäminen yleisjaksovaiheen jälkeen metsäalan keskiasteen ammattikoulutuksessa, ja mitkä tekijät liittyvät keskeyttämisilmiöön. Tutkimusaineisto kerättiin haastattelemalla 138 metsätalouden yleisjakson suorittanutta.

Opintonsa keskeytti 28 % yleisjakson suorittaneista. Heistä 28 % jäi kuitenkin työskentelemään metsäalalle. 72 % keskeyttäjistä siirtyi kokonaan pois metsäalalta muille sektoreille. Siten alaa vaihtaneiden osuudeksi saatiin 20 %.

Suurimmaksi syyksi metsäalalta poislähtöön muodostuivat ammattikoulutuksen erikoistumislinjajakoon liittyvät tekijät. Yleisjakson suorittaneet eivät tunne riittävästi mielenkiintoa metsurikoulutusta kohtaan vaan heidän tavoitteenaan on opistotason erikoistumislinjapaikka.

The aim of this study is to clarify the reasons for and the extent of the abandonment of vocational training in forestry. The material of the examination was collected by interviewing 138 persons who had finished the general course in forestry.

Of those under survey 28 % had abandoned their studies, while 28 % of them remained working in forestry. Of those abandoning their vocational education 72 % left forestry and went to other sectors. The main reason for leaving forestry was the specialization system in vocational training. Those who had finished the general course did not find logger training interesting enough and preferred to specialize at the college level in forestry.

ODC 945.3
ISBN 951-40-0719-0
ISSN 0015-5543

Helsinki 1986. Valtion painatuskeskus

1. JOHDANTO

Uudistetun ammatillisen keskiasteen koulutusjärjestelmän puitteissa on tarkoitus antaa koko ikäluokalle ammattiin tähtäävä koulutus siten, että kaikilla tulisi olemaan peruskoulutuksen lisäksi joko korkeakoulutasoinen tai keskiasteen järjestelmässä suoritettu tutkinto tai oppimäärä. Täten tulevaisuudessa myös metsäalan ammatteihin rekrytoituminen tulee tapahtumaan yhä enenevässä määrin koulutusjärjestelmän kautta. Samalla ohi ammattikoulutusjärjestelmän ammattiin hakeutuminen, jolla on ollut suuri merkitys metsätaloudessa, tulee vähenemään. Metsätalouden kannalta on tärkeää, että koulutusjärjestelmä toimii ja pystyy tuottamaan riittävästi ammattitaitoista työvoimaa metsälalle.

Metsätalouden uuden ammatillisen koulutusjärjestelmän tehtävänä on allokoida koulutuksen aloittaneet elinkeinon sisällä eri koulutus- ja tehtävätasolle niiden tarvetta vastaavasti. Kun opintonsa aloittavat nuoret ovat koulutukseen tullessaan valinneet ainoastaan ammattialan, jää koulutustason valinta koulutuksen aikana tapahtuvaksi. Tiettyjä tasapainottomuuden oireita on ollut havaittavissa tässä suhteessa koulutusjärjestelmän uudistuksen käynnistymisvaiheessa metsälalla, sillä metsurilinjan erikoistumispaikkoja on jäänyt täyttämättä ja toisaalta opistoasteelle on ollut tungosta. Tämä kysymys liittyy kiinteästi opintojen keskeyttämiseen metsätalouden yleisjakovaiheessa.

Eräs kitkatekijä ammatillisessa koulutuksessa on opintojen keskeyttäminen. 1970-luvun jälkipuoliskolla opintojen keskeyttämiset keskiasteen ammatillisissa oppilaitoksissa ovat lisääntyneet. Yleisissä ammattikouluissa, jotka muodostavat pääosan keskiasteen ammatillisesta koulutuksesta, oli keskeyttämisprosentti vuonna 1975 noin 5 % ja vuonna 1980 noin 9 %. Keskeyttämisiä voidaan pitää oireina siitä, että koulutusammatit eivät vastaa nuorten toiveita, ja että kaikki nuoret eivät tunne koulutusjärjestelmän tavoitteita omikseen.

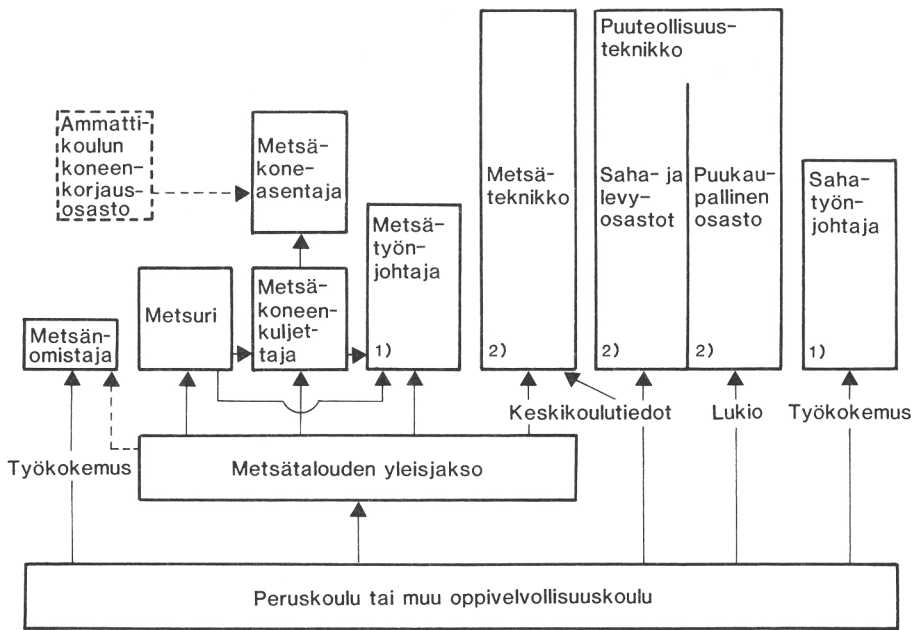
Opintojen keskeyttäminen on tietenkin välitöntä koulutukseen uhrattujen taloudellisten

investointien tuhlausta ja lisäksi jää saamatta tutkinnon suorittamisesta johtuva ”inhimillisen pääoman” vaikutus taloudelliseen kasvuun. Inhimillistä pääomaa voidaan kasvattaa, jos löydetään ne syyt, jotka aiheuttavat opintojen keskeyttämistä. Näihin syihin vaikuttamalla on mahdollista pyrkiä vähentämään opintojen keskeyttämistä.

Nykyinen metsäalan ammatikoulutus pohjautuu vuoden 1965 alusta voimaan tulleen metsäoppilaitoksia koskevaan lakiin ja sen perusteella annettuihin asetuksiin. Näihin säännöksiin perustuva metsä- ja puutalouden koulutus siirtyi metsähallituksen alaisuudesta ammattikasvatushallitukseen 1.9.1973. Näiden säädösten mukaan metsä- ja puutalouden oppilaitoksissa annettiin opetusta metsätaloudessa, siihen kuuluvassa ympäristönhoidossa ja metsien moninaiskäytössä sekä puutaloudessa. Koulutus jaettiin kiinteämuotoiseen (koulumuotoiseen) ammattikelpoisuuden tuottavaan perusopetukseen ja kurssi-muotoiseen opetukseen. Oppilaitoksia muodostui 27 (Komiteanmietintö 1974:68 ja 1975:106).

Keskiasteen koulu-uudistuksessa kehitettiin metsä- ja puutalouden ammattikoulutusta siten, että se mahdollisimman hyvin pohjautuisi peruskoulussa annettuun opetukseen ja takaisi samalla metsälalla työskenteleville kohonneet vaatimukset täyttävän ammattitaidon. Toisaalta ammatillisen keskiasteen koulutukseen siirtyvän opiskelijan on mahdollista edetä korkeakouluopintoihin myös tätä tietä. Ammatillisen vaihtoehdon valitsija on jatko-opinnoissa entistä tasa-arvoisempi lukioon siirtyvän kanssa (Lehto 1979).

Koko peruskoulun jälkeinen ammatillinen koulutus oli tutkimusajankohtana uudistumisvaiheessa. Periaatteena tässä uudistuksessa on, että metsä- ja puutalouden ammatikseen valitsevat käyvät ensin kaikille opiskelijoille yhteisen vuoden pituisen metsätalouden yleisjakson. Sen jälkeen oppilaat jatkavat varsinaiseen ammattiin johtavaan koulutukseen erikoistumislinjoille. Tutkimushetkellä oli voimassa kuvan 1 mukaiset koulutusväylät. Joihinkin oppilaitoksiin otettiin

1) alempi opistoaste 2) ylempi opistoaste

(Metsä- ja puutalouden ammattikoulutus 1982)

Kuva 1. Metsä- ja puutalouden koulutusväylät.
Figure 1. Vocational training in forestry.

edelleen erikoistumislinjoille oppilaiksi työkokemusta omaavia tai jo ammattikoulutusta hankkineita.

Metsä- ja puutalouden ammatillisiin opintoihin on yleisenä pääsyvaatimuksena oppivelvollisuuden suorittaminen sekä ammatin edellyttämä terveys. Vuoden kestävä metsätalouden yleisjakso on luonteeltaan ammattiin orientoiva eikä anna vielä ammatissa vaadittavaa pätevyyttä. Tavoitteena yleisjaksolla on antaa oppilaille perustiedot metsä- ja puutaloudesta, sen toiminta-alueista sekä metsä- ja puutalouden merkityksestä. Opetusta annetaan yleisaineissa ja ammattiaineissa. Opetukseen sisältyy myös työnopetusta. Yleisjakson suorittamisoppilaitoksia on 51 toimipai- kassa.

Yleisjakson jälkeen opiskelijoilla on mahdollisuus valita metsurin-, metsäkonekuljettajan-, metsätyönjohtajan- ja metsäteknikon erikoistumislinjat. Metsätalouden yleisjakson jälkeen metsurin erikoistumisjakso kestää vuoden, joten koulutus on kaksivuotinen. Metsurikoulutusta annetaan 22 oppi-

laitoksessa. Metsäkonekuljettajan erikoistumisjakso kestää vuoden, joten koulutus on samoin kuin metsureilla kaksivuotinen. Opetusta annetaan kuudessa oppilaitoksessa. Metsätyönjohtajakoulutusta annetaan 11 oppilaitoksessa. Näistä osa ottaa oppilaansa yleisjakson käyneistä, osa työkokemusta omaavista. Metsätyönjohtajakoulutus kestää kummassakin tapauksessa puolitoista vuotta alkaen neljän kuukauden pakollisella työharjoittelulla. Metsätyönjohtajakoulutus on alemman opistoasteen koulutusta.

Metsäteknikkoja koulutetaan kahdeksassa metsä- ja puutalouden oppilaitoksessa. Joihinkin oppilaitoksiin otetaan oppilaat metsätalouden yleisjaksolta, toisiin suoraan peruskoulusta tai lukiosta. Pohjakoulutusvaatimuksena on kummassakin tapauksessa vähintään keskikoulun tai lukioon pääsemiseksi vaadittavan peruskoulun oppimäärää vastaavat suoritukset. Koulutus kestää nykyisellään yleisjakson jälkeen kolme ja puoli vuotta, muuten neljä vuotta, josta yksi vuosi on harjoittelua (Metsä- ja puutalouden ammattikoulutus 1982).

Tutkimus on laadittu Metsäntutkimuslaitoksen metsäekonomian tutkimusosaston kansantaloudellisen metsäekonomian tutkimussuunnalla. Se on osa metsätyövoimaprojektia ja jatkaa työvoiman rekrytoitumista alkutuotantoon koskevia tutkimuksia ammattikoulutuksen näkökulmasta. Tämän käsitteellisen tutkimuksen ovat luke-

neet vt. prof. Matti Palo ja prof. Risto Seppälä tehden arvokkaita huomautuksia. VTK Jaakko Heinonen auttoi otantaan liittyvissä kysymyksissä, ja Ph.D. Ashley Selby tarkasti englanninkielisen tekstin. Lisäksi kiitokset kaikille muille tutkimukseen vaikuttaneille.

2. KESKIASTEEN KOULUTUKSEEN VALIKOITUMINEN JA OPINTOJEN KESKEYTYKSET

21. Ammatilliseen koulutukseen valikoituminen

Koulutus jaetaan Tilastokeskuksen koulutusluokituksessa (1976) tason mukaan neljään asteeseen: esiasteen koulutus, perusasteen koulutus, keskiasteen koulutus ja korkean asteen koulutus. Keskiasteen koulutus sisältää 10—12 vuotta koulutetut. Se jakautuu yleissivistävään ja ammatilliseen keskiasteen koulutukseen. Yleissivistävää opetusta antavat lukiot ja kansanopistot. Ammatillinen koulutus taas jakaantuu alempaan ja ylempään keskiasteen koulutukseen. Keskiasteen koulutusvirtoja on vaikea tarkastella, koska samalla luokka-asteella voi olla hyvin eri ikäisiä oppilaita. Javanaisen (1982) mukaan voidaan arvioida, että keskiasteen ammatilliseen koulutukseen siirtyy noin 30—35 % ikäluokasta.

Siirtyminen perusasteelta keskiasteen koulutukseen on ehkä keskeisin virranjakaja, joka johdattaa saman ikäluokan nuoret kahdelle jyrkästi toisistaan eroaville elämänurille. Koulutukseen valikoitumisfunktion tutkimisen lähtökohtana on usein ollut yhteiskunnallisen tasa-arvoisuuden tutkimus. Varsin yhdenmukaisesti tutkimuksissa on osoitettu, ettei koulutusurille valikoituminen riipu pelkästään syntyperäisestä lahjakkuudesta eikä todellisista koulusuorituksistakaan vaan se on sosiaalisesti määräytyvää (Häyrynen—Hautamäki 1973).

Häyrysen (1970) mukaan valikoituminen eri koulutusasteille voidaan käsittää tapahtumaksi, johon vaikuttaa kahdenlainen selektio:

1. institutionaalinen selektio, joka käsittää ne menetelmät, joilla koulutusjärjestelmä valikoi eri yksilöt eri paikoille esim. oppilaitosten valintakriteerit
2. itselektio, joka käsittää henkilön omat urapäätökset ja eri koulutusaloille hakeutumisen.

Kilpeläisen (1975) mukaan itselektioon vaikuttavat ainakin seuraavat tekijät:

- motivaatio ja muut persoonallisuuden tekijät
- asennetekijät (kiinnostus, mieluisuus)
- kognitiiviset tekijät (esim. tiedot tietyistä koulutuslinjoista ja ammateista)
- kykytekijät
- koulumenestys
- sukupuoli
- sosiaalinen tausta (vanhempien sosiaaliryhmä, koulutus, ammattiala, asuinpaikka).

Monet itselektioon vaikuttavat tekijät voidaan lukea Kivistön (1979) käyttämän termin mukaan ”valikoivat piilofunktiot” alueeseen. Niillä tarkoitetaan julkilausumattomia mutta todellisuudessa toimivia valikointikriteerejä. Julkilausuttuja tekijöitä ovat mm. lahjakkuus ja koulusaavutukset, julkilausumattomia mm. sukupuoli ja sosiaalinen tausta.

Melametsä (1972) onkin jakanut ammatilliseen koulutukseen valikoitumista säätelevät tekijät toisaalta tarkoituksellisiin eli ilmitekijöihin ja toisaalta ei-tarkoituksellisiin eli piiloteikijöihin. Ilmitekijöiden käsite menee lähes päällekkäin edellä käytetyn termin institutionaalinen selektio kanssa. Kokeiluperuskoululaisten valikoitumista ammatillisiin kouluihin analysoinut Kilpeläinen (1975) erottelee seuraavat piiloteikijät: sukupuoli, nuorten ammattitoiveet, tiedot ammattikoulutuslinjoista, aikaisempi koulumenestys, sosiaalinen status ja oppilaiden koulumotivaatio.

22. Opintojen keskeyttäminen

Koska ammatillisen koulutuksen tehtävänä on valmistaa nuoria konkreettisiin ammatteihin, voitaisiin olettaa, että ammatinva-

lintaa käsittelevät teoriat pystyisivät tarjoamaan teoreettisesti spesifejä lähtökohtia ammattiopintojen keskeyttämisen selvittämiseksi. Keskeyttämistutkimuksissa ei kuitenkaan ole pystytty käyttämään hyväksi perinteisiä ammatinvalintateorioita (Ginzberg, Holland, Super), sillä ne eivät pysty kattamaan koko keskeyttämismielion kompleksisuutta. Samoin niiden kyky yleensäkin selittää yksilön uravalintoja on viime aikoina ollut voimakkaan kritiikin kohteena (vrt. Vapaavuori 1979, Maljojoki 1980 ja 1981). Nuorten koulu-urien kehittymisen asettaminen teoreettisiin yhteyksiin vaikuttaa ylipäätään olevan hankalaa.

Opintojen keskeyttämistä koskeva tutkimustoiminta alkoi Yhdysvalloissa noin 30 vuotta sitten. Suomessa tehtiin ensimmäiset keskeyttämistutkimukset 1960-luvun lopussa, mutta eri tyyppisen koulutuksen keskeyttämistä koskeva kirjallisuus maassamme on vähäistä. Koulutustutkimus on Suomessa keskittynyt yleissivistävään koulutukseen ja siten ammatillista koulutusta koskevaa tutkimusta on hyvin vähän.

Ensisijaisena lähtökohtana suomalaisissa opintojen keskeyttämistä tarkastelevissa tutkimuksissa on huoli koulutukseen sijoitettujen yhteiskunnan varojen menetyksestä. Ammattikouluopintojen keskeyttämistä tutkinut Kostiainen (1981) lähtee tutkimuksessaan siitä, että koska ammatilliseen koulutukseen sijoitetaan runsaasti valtion ja kunnan varoja, aiheutuu opintojen keskeyttämistä ja päällekkäiskoulutuksesta yhteiskunnalle lisäkustannuksia. Opintojen keskeyttäminen on siis välitöntä koulutukseen uhrattujen taloudellisten investointien tuhlausta.

Huoli koulutuksen työvoiman tuottamisfunktion onnistumisesta on toisena lähtökohtana opintojen keskeyttämistä tutkittaessa. Tämä huoli ilmaistaan ammattikoulutuksen tavoitteesta käsin: ammatillisen koulutuksen tehtävänä on ohjata ja valmistaa yhteiskunnan eri aloille ammattitaitoista työvoimaa siten, että yhteiskunnan toiminnot voidaan rationaalisesti hoitaa kulloisenkin kehitysvaiheen vaatimalla tavalla.

Kolmantena lähtökohtana on huoli keskeyttämisen yksilölle aiheuttamista ongelmista. Vailla ammattia olevat ovat alttiita työttömyydelle ja vailla ammattiryhmän suomia etuuksia mm. ammattiliittojen työttömyysavustuksia.

Koska opintojen keskeyttämisen on tutkimuksissa katsottu ensisijaisesti tuottavan

yhteiskunnallisia ja toissijaisesti yksilöllisiä ongelmia, se nähdään pelkästään negatiivisena asiana. Vain muutama tutkija näkee keskeyttämistä jotain positiivista. Itse asiassa keskeyttäminen vaatii usein aktiivista toimintaa. Passiiviset henkilöt tyytyvät sille koulutusuralle, johon ovat joutuneet, vaikka ala osoittautuisikin kiinnostamattomaksi. Aktiiviset taas pyrkivät vaihtamaan huonoksi osoittautuvan vaihtoehdon parempaan ts. keskeyttävään (Javanainen 1982).

Ulkomaisia opintojen keskeyttämistutkimuksia on hankala verrata suomalaisen tutkimukseen, koska Suomen ammattikoululaitos on sikäli ainutlaatuinen, että tietävästi samalla tavalla järjestettyä ammattikoulutusta ei ole missään muussa maassa (Lahtinen 1970). Näistä keskeyttämistutkimusten tuloksista on tehty neljä laajaa yhteenvetoa (Summerskill 1962, Feldman & Newcomb 1969, Tinto 1975, Pantages & Creedon 1978). Tutkimusten aineistot ovat yleensä olleet pieniä, ja ne on tehty hyvin eri tyyppisissä kouluissa. Tulokset ovat ristiriitaisia ja monelta osin jopa vastakkaisia. Tekijöitä, joilla saattaa olla yhteyttä keskeyttämiseen, voidaan näistä tutkimuksista poimia seuraavat: huonot arvosanat pohjakoulutuksessa, huono terveys, kouluvalinnan ulkoohjautuvuus, huonot suhteet koulutovereihin ja opettajiin, isän ammatti, perheen tulot, vanhempien koulutus, sosio-ekonominen status, motivaatio- ja persoonallisuustekijät ja harastukset. Sen sijaan yhteyttä keskeyttämispäätökseen ei ole katsottu olevan kouluuntuloilla, sukupuolella eikä koulumatkan pituudella. Mutta keskeyttäjät eivät ole homogeeninen vaan heterogeeninen ryhmä. Yksittäisten selittäjien, esim. arvosanat, yhteys keskeyttämiseen ei ole kovin voimakas ts. keskeyttäjien joukossa on myös paljon hyvillä arvosanoilla aikaisemmat opintonsa suorittaneita. Samoin on ihmissuhdemuuttujien kohdalla.

Suomalaisissa opintojen keskeyttämistä koskevissa tutkimuksissa on käytetty paljon samanlaisia selittäviä muuttujia kuin ulkomaisissa tutkimuksissa (esim. Pöyhönen 1969, Snellman 1970, Pihkala 1976, Kostiainen 1981). Javanainen (1982) toteaa ammattikouluisten opintojen keskeyttämistä koskevassa tutkimuksessaan, että kokonaisuudessaan voidaan sanoa suomalaisen ammattikouluopintojen keskeyttämistä koskevan tutkimuksen tulosten olevan vähäisiä ja epäluotettavia niissä käytetyn aineiston keruumenetelmän

(postikyselyn) vuoksi ja samoin aineiston analyysi on puutteellista.

23. Tutkimusten metodista kritiikkiä

Keskeyttämistutkimuksia kohtaan on esitetty voimakasta kritiikkiä. Javanainen (1982) on tutkimuksessaan arvioinut aikaisempaa tutkimustoimintaa ja kritiikki voidaan tiivistää seuraavaksi viideksi kohdaksi:

1. Tutkimukset ovat keskittyneet liiaksi käsittelemään koulusuoritusten, kuten arvosanojen, yhteyttä keskeyttämiseen. Kuitenkin varsinkin viimeaikaiset tutkimukset ovat osoittaneet, että suurin osa keskey-

tämisistä tapahtuu muista kuin oppilaan koulusuorituksiin liittyvistä syistä, joita ei ole tarkemmin tutkittu.

2. Monista tutkimuksista puuttuu kokonaan vertailuryhmä, esim. on tutkittu vain keskeyttäneiden erilaisten ominaisuuksien jakaumia, mutta ei ollenkaan kouluun jäänyttä ryhmää, jolloin johtopäätökset joudutaan tekemään ilman mahdollisuutta vertailla vastaavia jakaumia jatkaneiden ryhmässä.
3. Useimmiten on keskitytty vain yhteen oletettuun syytekijään kerrallaan eikä ole mitattu usean tekijän yhteisvaikutusta ts. elaborointi on ollut puutteellista.
4. Useimmat tutkimukset ovat olleet ex post facto -luonteisia, mikä kysely- ja haastattelututkimuksissa saattaa aiheuttaa vastausten vääristymistä.
5. Tutkimukset ovat olleet poikkeileikkausaineistoihin perustuvia ja pitkittäistutkimukset, jotka perustuvat mittauksiin useina eri aikoina, puttavat lähes kokonaan.

3. TUTKIMUSONGELMA

Tämän tutkimuksen tehtävänä on selvittää ammattiopintojen keskeyttämistä metsäalan keskiasteen koulutuksessa. Tavoitteena on saada selville, kuinka moni metsätalouden yleisjakson suorittanut ei jatka ammatillista koulutustaan ja toisaalta, minne nämä henkilöt sijoittuvat keskeyttämisen jälkeen. Keskeyttäneeksi määritellään tässä tutkimuksessa sellainen henkilö, joka ei jatka opintojaan millään metsätalouden erikoistumislinjalla yleisjakson päättymisen jälkeen. Opintojaan jatkaneiden ja keskeyttäneiden vertailun avulla pyritään löytämään säännönmukaisuuksia, joten tutkimus on luonteeltaan myös selittävä.

Tutkimusongelman muotoutumisessa on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon aikaisempia tutkimuksia kohtaan esitetty kritiikki. Edellisen luvun lopussa olevista kritiikin kohteista kolme ensimmäistä on pystytty välttämään, mutta tutkimus on kuitenkin luonteeltaan ex post facto -tyyppinen ja siinä käytetään poikkeileikkausaineistoa.

Tutkimuksen taustalla on kysymys, pystyykö metsä- ja puutalouden keskiasteen koulutusjärjestelmä tuottamaan metsätalouden palvelukseen riittävästi koulutettua työvoimaa. Yleisjaksolta erikoistumislinjoille siirtyminen (kuva 1) on opiskelijoille sellainen taitekohta, jossa he joutuvat valitsemaan koulutustasonsa ja siten myös tehtävätasonsa

metsäalalla, vaikkakin kouluasteen erikoistumislinjoilta valmistuneet voivat pyrkiä jatkamaan koulutustaan opistoasteella. Siten runsas opintojen keskeyttäminen saattaa tuoda mukanaan mahdollista niukkuutta koulutetusta työvoimasta riippuen työvoiman kysyntä-tarjonta tilanteesta. Vertailemalla keskeyttäneitä ja opintojaan jatkaneita pyritään tutkimuksessa selvittämään seuraavat tutkimustehtävät, joista ensimmäinen kohdistuu keskeyttämisen määrällisiin kysymyksiin, toinen koulutusjärjestelmään liittyviin kysymyksiin ja kolmas opiskelijoiden taustaan, ammatinvalintaan ja työelämän odotuksiin liittyviin kysymyksiin:

1. tutkimustehtävä eli määrällinen kehitys
 - kuinka suuri osa metsätalouden yleisjakson suorittaneista ei jatka ammattikoulutusta metsätalouden yleisjakson päätyttyä
 - kuinka suuri osa koulutuksen keskeyttäneistä siirtyi kokonaan pois metsäalalta
 - miten monella metsäalalle jääneellä on suunnitelmia vaihtaa alaa
2. tutkimustehtävä eli institutionaalisen selektion vaikutus
 - miten koulutuksen erikoistumislinjakoon liittyvät tekijät ovat yhteydessä keskeyttämiseen
3. tutkimustehtävä eli itseselektion vaikutus
 - miten oppilaiden perhetausta on yhteydessä keskeyttämiseen
 - miten alanvalintaan liittyvät tekijät ja käsitykset metsäalan työstä ovat yhteydessä keskeyttämiseen

- miten metsäalaa kohtaan tunnettu kiinnostus muuttuu ensimmäisen opintovuoden aikana ja miten sen muutos on yhteydessä keskeyttämiseen
- onko keskeyttäjiä ja opintojaan jatkaneilla erilaiset odotukset tulevaa ammattia ja työtä kohtaan.

Tutkimusongelman rajausta tehtiin aikaisemmista tutkimuksista muotoillun viitekehäyksen pohjalta, joka ohjasi myös haastattelulomakkeen rakentamista. Kuitenkin tarkastelun ulkopuolelle jätettiin ne haittavaikutukset, jotka mahdollisesti aiheutuvat yksilölle opintojen keskeyttämisestä. Ensimmäinen tutkimustehtävä keskeyttämisilmiön tarkastelussa liittyy määrälliseen kehitykseen toinen institutionaalisen selektion vaikutusalueeseen ja kolmas itseselektion vaikutusalueeseen. Näin metsätalouden yleisjaksolta erikoistumislinjoille siirtyminen käsitetään eri koulutusasteille valikoitumiseksi ja tässä kehikossa tarkastellaan myös keskeyttäjiä.

4. AINEISTO JA MENETELMÄT

41. Otanta

Tutkimuksen aineisto kerättiin haastattelemalla. Perusjoukon muodostivat 1982 keväällä metsätalouden yleisjakson suorittaneet henkilöt. Heitä oli 1356 oppilasta 51:stä metsäoppilaitosten toimipaikasta.

Kun aineistonkeruutapana oli haastattelu ei ollut mahdollista annettujen resurssien puitteissa suorittaa kokonaistutkimusta, joten päädyttiin otantatutkimukseen. Otoksen poimiminen aloitettiin jakamalla Suomi kahteen alueeseen sen mukaan, mikä on metsätalouden merkitys alueen elinkeinorakenteessa. Ositteita muodostettaessa käytettiin hyväksi Elovirran ja Ihalaisen (1982) tutkimustuloksia. Tässä tutkimuksessa maa oli jaettu nuorten miesten metsätalouteen kohdistuvan kiinnostuksen mukaan kahteen alueeseen siten, että eteläiseen alueeseen kuuluvat Uudenmaan, Kymen, Hämeen, Turun ja Porin ja Vaasan läänit. Tällä alueella ammatinvalintaiässä olevista nuorukaisista alle 3 % halusi hakeutua metsäalalle ja toisaalta metsätalouden merkitys elinkeinorakenteessa oli koko maahan nähden vähäisempää. Tähän eteläiseen ositteeseen sijoitui 15 metsätalouden yleisjakson toimipaikkaa ja niissä 401 oppilasta. Pohjoinen alue muodostui em. tutkimuksessa Mikkelin, Keski-Suomen, Kuopion, Pohjois-Karjalan, Oulun ja Lapin lääneistä, joissa nuorten kiinnostus metsätaloutta kohtaan vaihteli 4—8 % välillä ja metsätalouden merkitys oli väestön toimeentulon kannalta suurempi. Tälle alueelle sijoitui 36 toimipaikkaa ja niissä 955 oppilasta.

Maa jaettiin siis metsätalouden merkityksen perusteella kahteen toisensa poissulkevaan ositteeseen, joista molemmista poimittiin erikseen otos. Tällaisella ositetulla otannalla on monia etuja, sillä näin varmistettiin otoksen alueellinen peittävyys ja samalla lisättiin tulosten luotettavuutta. Kun perusjoukon alkioiden käyttämistä otantayksikköinä ei käytännössä kustannussyistä pidetty mahdollisena, päädyttiin ryväsotannan käyttöön, joka tuo säästöä aineiston keruun kustannuksissa. Perusjoukon jakautuminen ryväisiin oli yksikäsitteinen, kun jokainen oppilaitos eli koulu muodosti yhden ryvään. Kun poimittavien ryväiden kaikkia alkioita ei ollut tarkoitus mitata, ja toisaalta ryväiden koko vaihteli, päädyttiin kaksiasiteiseen ryväsotantaa, jossa ryvää poimittiin PPS-otannalla ts. otantayksiköiden poimi-

tukset, jotka mahdollisesti aiheutuvat yksilölle opintojen keskeyttämisestä. Ensimmäinen tutkimustehtävä keskeyttämisilmiön tarkastelussa liittyy määrälliseen kehitykseen toinen institutionaalisen selektion vaikutusalueeseen ja kolmas itseselektion vaikutusalueeseen. Näin metsätalouden yleisjaksolta erikoistumislinjoille siirtyminen käsitetään eri koulutusasteille valikoitumiseksi ja tässä kehikossa tarkastellaan myös keskeyttäjiä.

mistodennäköisyydet ovat suhteelliset otantayksiköiden suuruuteen.

Annetun budjettirajoituksen puitteissa pyrittiin saamaan mahdollisimman suuri otos. Siten ryväiden lukumääräksi eteläisessä ositteessa muodostui viisi ja pohjoisessa seitsemän. Nämä koulut valittiin PPS-otannalla palauttaen (liite 1). Suhteellista kiintiötä käyttäen alkiot poimittiin ryväistä yksinkertaisella satunnaisotannalla. Otantasuhde oli eteläisen ositteen ryväissä 0.40 ja pohjoisen ositteen ryväissä 0.35. Lopulliseksi otoskooksi tuli 147 henkilöä, joka jakaantui ositteisiin siten, että eteläisestä ositteesta poimittiin 46 henkilöä ja pohjoisesta ositteesta 101 henkilöä.

42. Haastattelu ja tutkimusmenetelmät

Haastattelu suoritettiin kesällä 1983, jolloin oli kulunut vuosi siitä, kun metsätalouden yleisjakso oli näiden henkilöiden kohdalla päättynyt. Tähän ajankohtaan päädyttiin siksi, että voitiin varmuudella saada selville, mitä tutkittavat olivat tehneet yleisjakson päättymisen jälkeisenä vuotena. Haastattelu suoritettiin tutkimuksen tekijä.

Kun tutkimuksen aineisto kerättiin haastattelemalla, jäi kato pieneksi, 6 %:ksi. Näistä henkilöistä kahta ei tavoitettu, kuusi kieltäytyi haastattelusta ja yksi henkilö oli sairaana. Näin aineisto muodostui 138:sta yleisjakson suorittaneesta.

Haastattelulomake esitetään liitteessä 2. Lomakkeen kysymykset voidaan jakaa kolmeen ryhmään. Ensimmäisen ryhmän muodostavat tutkittavien henkilötaustaa kartoittavat kysymykset ts. ikä, sukupuoli, siviilisääty, lasten lukumäärä ja asumista ja vanhempia koskevat kysymykset. Toisen ryhmän muodostavat metsäalan koulutukseen hakeutumista ja koulutuksen suorittamista koskevat kysymykset. Nämä kaksi kysymysryhmää on esitetty samanlaisina kaikille haastateltaville. Kolmas kysymysryhmä käsittelee yleisjakson suorittamisen jälkeistä aikaa. Kun haastateltavat olivat suorittaneet metsätalouden yleisjakson keväällä 1982 ja haastattelu suoritettiin kesällä 1983, he olivat ehtineet jatkaa ammattisuunnitelmiaan vuoden verran. Siksi haastattelulomake jaettiin kolmeen erilaiseen osaan sen mukaan, mitä haastateltavat olivat tehneet yleisjakson päättymisen jälkeen:

metsäalan koulutuksessa jatkaneet, metsäalan töihin siirtyneet ja muille aloille siirtyneet. Kaksi viimeksi mainittua ryhmää edustavat opintonsa keskeyttäneitä. Jokaiselle ryhmälle esitettiin kolmannen kysymysryhmän kysymykset hiukan toisistaan poikkeavina.

Pääasiallisena analyysimenetelmänä tutkimuksessa käytettiin ristiintaulukointia. Tutkimuksen määrällistä ja laadullista kuvaustehtävää varten muodostettiin muuttujien luokiteltuja frekvenssi- ja prosenttijakauksia. Erityisesti kiinnostus kohdistui havaintojen jakaantumiseen selitettävän muuttujan luokissa.

Aineiston analyysissä käytettiin apuna monimuuttu-

jamenetelmiä. Faktoriaalilyysillä luotiin yleiskatsaus käytettävissä olevaan muuttujajoukkoon ja menetelmän käytön taustalla oli ajatus suuren muuttujajoukon tiivistämisestä. Faktoriaalilyysi tehtiin kaikilla selittävillä muuttujilla. Näin saatuja yhdistettyjä muuttujia, fakto-reita, käytettiin muuttujina erotteluanalyysissä. Kun erotteluanalyysiä käytettiin kausaaliallyysin apuna tutkittaessa opintojaan jatkavia ryhmiä ja keskeyttäneitä, oli mahdollista päätellä, mitkä tekijät tehokkaimmin erottelivat opintonsa keskeyttäneet koulustaan jatkaneista (esim. Cooley & Lohnes 1971, Blalock 1973).

5. TUTKIMUKSEN TULOKSET: KESKEYTTÄMISEEN LIITTYVÄT TEKIJÄT

5.1. Keskeyttäneiden määrä, ikä ja sukupuoli

Tutkimuksen tulosten esittämistä varten tutkittavat on jaettu kolmeen ryhmään sen mukaan mitä he ovat tehneet yleisjakson päättymisen jälkeisenä vuotena. Ryhmiksi muodostuivat seuraavat: kouluasteen erikoistumislinjoilla jatkaneet (metsuri- ja metsäko-neenkuljettajalinjat), opistoasteella (sekä alempi että ylempi opistoaste) jatkaneet ja koulutuksensa keskeyttäneet. Näin tutkittavat saatiin ryhmiteltyä selitettävän muuttujan suhteen. Tutkittavat jakautuivat edellä määri-telyihin ryhmiin seuraavasti:

	lkm	%
kouluasteella jatkaneet	80	58
opistoasteella jatkaneet	19	14
opintonsa keskeyttäneet	39	28
yhteensä	138	100

Lähes 3/4 tutkituista jatkoi metsäalan opintojaan heti metsätalouden yleisjakson suoritettuaan. Hieman yli puolet jatkoi kouluasteen linjoilla ja joka seitsemäs opistoasteella. Keskeyttäneiden määrä oli kuitenkin suuri. Yli neljännes ei jatkanut ainakaan tässä vaiheessa opintojaan. Vastaava osuus yleisissä ammattikouluissa oli Javanaisen (1982) tutkimuksen mukaan pienempi, 16—20 % laskutavasta riippuen. Nämä luvut eivät ole suoraan vertailukelpoisia, koska Javanaisen tutkimus on luonteeltaan seuranta-tutkimus. Myöhemmin (luvussa 58.) tarkastellaan lähemmin, ovatko keskeyttäneet poistuneet kokonaan metsäalalta, ja onko heillä suunnitelmia jatkaa opintojaan myöhemmin.

Taulukko 1. Ikäjakauma tutkittavissa ryhmissä (%).
Table 1. Age distribution in study groups (%).

Ikä vuotta Age	Kouluasteella jatkaneet Continued at school level	Opistoasteella jatkaneet Continued at college level	Keskeyttäneet Schooling abandoned	Yhteensä Total
17	26	-	13	19
18	44	-	23	31
19	17	5	3	12
20—22	5	53	38	21
23—25	8	42	23	17
Yhteensä Total	100	100	100	100

Tutkittavien ikä vaihteli 17 ja 25 ikävuo-den välillä, kuten taulukosta 1 ilmenee. Monet olivat tulleet metsätalouden yleisjaksolle joko suoraan peruskoulusta tai lukiosta. Kaikkein nuorimpia olivat kouluasteen erikoistumislinjoilla jatkaneet. Heistä ainoastaan joka kymmenes oli täyttänyt 20 vuotta ennen yleisjakson aloittamista. Opistoasteella jatkavat olivat taas ikäjakauman loppupäästä, selvästi kouluasteella jatkaneita opiskelutovereitaan varttuneempia. Opintonsa keskeyttäneitä näyttää olevan läpi koko ikäjakauman, mutta suhteellisesti suurinta keskeyttäminen oli kuitenkin yli 20 vuotiailla, kuten kuvasta 2 voidaan nähdä.

Metsäalan keskiasteen ammatillisen koulutuksen valinheet ovat yleensä miehiä. Näin myös tässä aineistossa, johon sattui vain 9 tyttöä eli vajaa 7 %. Nämä tytöt jakautuivat tutkittaviin ryhmiin siten, että kaksi heistä jatkoi yleisjakson jälkeen kouluasteella, kak-

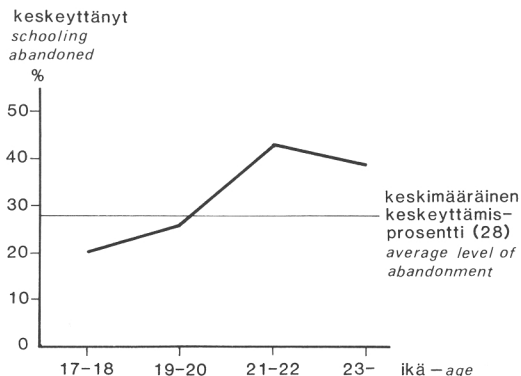
si opistoasteella ja viisi keskeytti opintonsa metsälalla. Tyttöjen pienestä lukumäärästä johtuen tulkintoja ei ole tehty erikseen kummallekin sukupuolelle.

52. Kotitausta

Lähes kaikki metsätalouden yleisjakson suorittaneet olivat naimattomia. Vain 5 % oli naimisissa tai avoliitossa. Suhteellisesti eniten perheellisiä oli opistoasteella jatkaneissa, mikä selittyy heidän varttuneemmalla iällään. Kun lähes kaikki tutkittavat olivat vielä perheellisiä, he asuivat vanhempiensa luona. Yleensä metsätalouden yleisjaksolle oli hauduttu koulun läheisyydestä siten, että 43 % oli kotoisin koulun sijaintikunnasta, 34 % naapurikunnasta, 18 % samasta läänistä ja loput 5 % naapurilääneistä. Tutkittavien ryhmien välillä ei ollut suuria eroja suhteessa koulun sijaintiin. Vain opintonsa keskeyttäneissä oli muita ryhmiä hiukan enemmän sellaisia, jotka olivat tulleet yleisjaksolle samasta kunnasta tai naapurikunnasta. Tutkittavien kodin sijainti ilmenee seuraavasta taulukosta:

Taulukosta 2 nähdään, että metsätalouden yleisjakson suorittaneet olivat valtaosaltaan maaseudun taajamien ja haja-asutusalueiden nuorisoa. Eniten maaseudun nuoria oli metsuri- ja metsäkoneenkuljettajalinjoilla jatkaneissa eli joka toinen, heistä myös runsas kymmenes oli kaupunkilaisia. Opistoasteella jatkaneet olivat pääosaltaan taajamista kotoisin ja lisäksi joka kolmas heistä oli haja-asutusalueelta. Kaupunkilaisia heissä ei juuri ollut. Kaikkein eniten kaupunkilaisia oli opintonsa keskeyttäneissä: joka viides oli kaupungista kotoisin. Loput jakaantuivat lähes tasan taajamista ja haja-asutusalueelta kotoisin oleviin. Kodin sijainnin vaikutusta tarkasteltaessa näyttää siltä, että suurin keskeyttämisalttius liittyy kaupunkimaiseen kotitautaan, sillä 42 % kaupungista (keskustasta) kotoisin olevista oli keskeyttänyt opintonsa. Taajamista kotoisin olevien keskeyttäminen edusti koko aineiston keskimääräistä keskeyttämisprosenttia ja haja-asutusalueelta kotoisin olevat keskeyttivät opintonsa muita harvemmin.

Seuraavassa taulukossa tarkastellaan tutkittavien nuorten kotitautaa isän ammatin elinkeinon mukaan. Taulukossa ei isän ammattia ole luokiteltu minkään yleisesti käyte-

Kuva 2. Keskeyttäneiden osuus (%) eri-ikäisistä oppilaita.

Figure 2. The proportion of the sample which has abandoned their schooling.

Taulukko 2. Metsätalouden yleisjakson suorittaneiden kotitautaa (%).

Table 2. The family background of those finishing the general course in forestry (%).

Kodin sijainti Home location	Kouluasteella jatkaneet Continued at school level	Opistoasteella jatkaneet Continued at college level	Keskeyttäneet Schooling abandoned	Yhteensä Total
Kaupunki Town	13	5	20	13
Muu taajama Densely populated area	38	60	39	41
Haja-as. alue Scattered settlement	49	35	41	46
Yhteensä Total	100	100	100	100

tyn elinkeinoluokituksen mukaan vaan luokitus on rakennettu siten, että siitä saataisiin selville, onko isän ammatti- ja elinkeinotautaus ollut vaikutusta nuorten ammatinvalintaan ja metsälalla pysymiseen. Siksi alku- tuotantoalat ovat luokituksessa korostetusti esillä.

Taulukon 3 mukaan runsaalla kolmanneksella isä työskenteli maa- ja metsätalouden ammateissa. Vähiten alku- tuotantotautaisia olivat opistoasteella jatkaneet, joista kenenkään isä ei työskennellyt metsurina ja maanviljelijöitäkin oli vähän. Tutkittavien

Taulukko 3. Isän ammatti tutkittavissa ryhmissä (%).
Table 3. Father's profession by study groups (%).

Isän ammatti Father's profession	Kouluast. jatkaneet Continued at school level	Opistoast. jatkaneet Continued at college level	Keskeyttäneet Schooling abandoned	Yhteensä Total
Maanviljelijä Farmer	20	5	20	18
Metsuri Forest worker	10	-	8	8
Muu metsä- ammatti Other forest occupation	10	16	12	12
Teollisuuden ammatti Industrial occupation	35	43	31	35
Palvelu- ammatti Service occupation	20	16	26	21
Muu Other	5	20	3	6
Yhteensä Total	100	100	100	100

Taulukko 4. Tutkittavien peruskoulutus (%).
Table 4. Basic education by study groups (%).

Peruskoulutus Basic education	Kouluasteella jatkaneet Continued at school level	Opistoasteella jatkaneet Continued at college level	Keskeyttäneet Schooling abandoned	Yhteensä Total
Kansa- ja kansalaiskoulu Elementary school	-	-	5	1
Peruskoulu Primary school	86	-	44	62
Keskikoulu Middle school	6	5	13	8
Osa lukiota Grammar school (part)	5	11	5	6
Lukio Grammar school	3	84	33	23
Yhteensä Total	100	100	100	100

isien elinkeinonjakauma ei vastaa koko väestön elinkeinonjakaumaa vaan poikkeaa siitä huomattavasti. Kun maa- ja metsätalouden ammattien osuus oli näinkin suurta, voidaan päätellä, että kotitausta on ohjannut nuoria ammatinvalinnassa. Mutta toisaalta opintonsa keskeyttäneet eivät mitenkään eroa muista tutkituista isän ammatin elinkeinon suhteen

vaan keskeyttäjiä oli saman verran sekä alku- tuotantokodeista lähtöisin olevissa kuin muidenkin elinkeinon parissa varttuneissa.

Noin 30 % tutkituista oli kotoisin maatilalta. Heistä kaksi kolmasosaa oli sellaisilta tiloilta, joissa peltohehtaareja oli korkeintaan 15. Kolmasosan kodeissa omistettiin metsää ja heistä laskettuna kolmannes omisti alle 30 hehtaaria, puolet 30—100 hehtaaria ja loput yli 100 hehtaaria metsää. Tutkittavien ryhmien välillä oli sikäli eroa, että runsainta maatiloilta lähtöisin olo ja metsänomistus oli kouluasteella jatkaneiden kohdalla. Seuraavaksi yleisintä se oli keskeyttäneiden kohdalla ja opistoasteella jatkaneissa oli vähiten maatiloilta kotoisin olevia.

Tutkittujen vanhemmista oli 80 % käynyt kansakoulun. Kansakoulun ylittävää koulutusta oli eniten opistossa jatkaneiden vanhemmilla ja tämä koulutus oli yleensä keskikoulu. Vajaa 60 % tutkittujen isistä ei ollut saanut ammattikoulutusta. Kaikkein eniten ammattikouluttamattomia oli opintonsa keskeyttäneiden isissä, noin 67 %. Noin 20 %:lla tutkituista oli isä saanut koulutusoista ammattikoulutusta jokaisessa ryhmässä. Ryhmien välisiä eroja oli havaittavissa taas isien opistotasaisen koulutuksen kohdalla, jossa kouluasteella jatkaneiden isillä oli 15 %:lla, opistoasteella jatkaneiden isillä 21 %:lla opistoasteinen ammattikoulutus, kun taas opintonsa keskeyttäneiden isillä vain 8 %:lla oli opistotasoin ammattikoulutus. Isän ammattikoulutuksen kohdalla opintonsa keskeyttäneet poikkesivat muista tutkituista siten, että heidän isänsä olivat muita harvemmin saaneet ammattikoulutusta ja lisäksi tämä ammattikoulutus oli matalampi tasoista.

53. Yleisjakson suorittaneiden peruskoulutus ja hakutoiveen toteutuminen.

Taulukosta 4 nähdään, millainen peruskoulutus pohja yleisjakson suorittaneilla oli.

Kouluasteella ja opistoasteella jatkaneiden peruskoulutusjakaumat taulukon 4 luokissa muodostuivat juuri toistensa vastakohtiksi. Tämä on aivan luonnollista, kun on kysymys kahden eriasteisen ammattikoulutustason oppilaista. Valtaosa kouluasteella jatkaneista oli peruskoulun käyneitä, kun taas opistoasteella jatkaneissa oli kaikilla peruskoulun ylittävä koulutus, useimmilla ylioppilastut-

kinto. Mielenkiintoinen on keskeyttäneiden peruskoulutusjakauma. Heistä puolet oli käynyt kansa- ja kansalaiskoulun tai peruskoulun. Toinen puoli oli käynyt keskikoulun tai sen ylittävän peruskoulutuksen. Keskeyttäneistä joka kolmas oli suorittanut ylioppilastutkinnon.

Peruskoulutustason mukaan tarkasteltuna keskeyttäminen oli seuraavanlaista: kun kansa- ja kansalaiskoulun käynnystä ryhmää, johon kuului vain kaksi henkilöä, ei oteta huomioon, keskeyttäminen oli suurinta, 45 %, keskikoulun käyneiden ryhmässä. Lähes yhtä suurta se oli lukion suorittaneiden ryhmässä, 42 %. Peruskoulun ja osan lukiota suorittaneiden osalta keskeyttäminen oli keskimääräistä harvempaa.

Opintonsa keskeyttäneet eivät siis poikkea muista tutkituista alemman peruskoulutustason suuntaan, vaan heidän peruskoulutustasonsa oli korkeampi kuin kouluasteella jatkaneiden ja alempi kuin opistoasteella jatkaneiden. Heissä ei ole myöskään enemmän aikaisemmin koulutuksensa keskeyttäneitä ts. osan lukiota tai keskikoulua käyneitä.

Koulu- ja opistoasteella jatkaneet olivat lähes kaikki päässeet jatkamaan peruskoulutuksen jälkeen toivealallaan (taulukko 5). Opintonsa keskeyttäneistä 2/3 oli päässyt toivealalleen. Heistä löytyivät myös ne henkilöt, jotka joutuivat lähtemään metsätalouden yleisjaksolle, kun eivät saavuttaneet haluaansa koulutuspaikkaa. Kuitenkin kokonaisuutena katsoen niitä, joille metsäala ei ollut toiveala, oli hyvin vähän. Näistä henkilöistä 10 oli pyrkinyt yleisiin ammattikoului-

hin, 5 maatalouskouluihin ja loput opisto- tai yliopistokoulutukseen.

54. Metsäalalle hakeutumiseen vaikuttaneet tekijät

Koulu oli ollut tärkein tiedonvälittäjä metsäalan koulutusmahdollisuuksista. Lähes yhtä usein olivat opiskelijat saaneet tietoa metsäalan koulutuksesta ammatinvalinnanohjaajalta tai työnvälittäjältä ja vanhemmilta, sisaruksilta tai muilta sukulaisilta.

Tiedot metsäalasta ja sen työntekijöilleen asettamista vaatimuksista oli taulukon 6 mukaan selvillä jokaisessa ryhmässä. Vain 10 % tutkituista oli huononpuoleisesti tai ei lainkaan selvillä metsäalasta ennen yleisjakson aloittamista. Taulukosta nähdään, ettei monikaan ollut tullut metsäalalle sattumalta vaan alaan oli perehdytty ennen opintoja. 42 % tutkituista oli ollut metsäalan työssä ennen yleisjaksolle tuloaan. Tutkittavissa ryhmässä tämä jakaantui siten, että kouluasteella jatkaneista 35 %, opistoasteella jatkaneista 74 % ja keskeyttäneistä 41 % oli ollut metsäalan työssä ennen yleisjakson aloittamista. Heidän suorittamansa työtehtävät olivat yleensä olleet metsänviljely- ja taimikonhoitotöitä ja erilaisia mittaustehtäviä.

Metsätalouden kiinnostavuus yleensä oli ollut tärkein syy metsätalouden yleisjaksolle hakeuduttaessa (taulukko 7). Opistoasteella jatkaneet olivat kaikkein motivoituneimpia metsäalan suhteen ja heidän yleisimmästä

Taulukko 5. Sijoittuminen haluttuun koulutukseen (%).
Table 5. Placing to desired education (%).

Sijoittuminen koulutukseen <i>Educational placing</i>	Kouluasteella jatkaneet <i>Continued at school level</i>	Opistoasteella jatkaneet <i>Continued at college level</i>	Keskeyttäneet <i>Schooling abandoned</i>	Yhteensä <i>Total</i>
Ensimmäiselle toivealalle <i>The first preferred sector</i>	89	90	64	82
Toiselle toivealalle <i>The second preferred sector</i>	8	10	21	12
Ei toivealoille <i>No preferred sector</i>	2	-	10	4
Ei osaa sanoa <i>Cannot say</i>	1	-	5	2
Yhteensä <i>Total</i>	100	100	100	100

Taulukko 6. Tietoisuus metsäalan vaatimuksista (%).
Table 6. Knowledge of requirements in forestry (%).

Tietoisuuden taso <i>Knowledge level</i>	Kouluasteella jatkaneet <i>Continued at school level</i>	Opistoasteella jatkaneet <i>Continued at college level</i>	Keskeyttäneet <i>Schooling abandoned</i>	Yhteensä <i>Total</i>
Erittäin hyvä <i>Very good</i>	21	37	15	22
Melko hyvä <i>Quite good</i>	39	37	51	42
Kohtalainen <i>Fair</i>	25	25	26	25
Huononpuoleinen <i>Rather poor</i>	13	-	5	9
Ei lainkaan tietoa <i>No information at all</i>	2	-	-	1
Ei osaa sanoa <i>Cannot say</i>	-	-	3	1
Yhteensä <i>Total</i>	100	100	100	100

Taulukko 7. Tärkein syy metsätalouden yleisjaksolle hakeutumiseen (%).
Table 7. The most important reason for choosing a forest profession (%).

Tärkein syy <i>The most important reason</i>	Kouluasteella jatkaneet <i>Continued at school level</i>	Opistoasteella jatkaneet <i>Continued at college level</i>	Keskeyttäneet <i>Schooling abandoned</i>	Yhteensä <i>Total</i>
Metsäalan kiinnostavuus <i>Interest in forestry</i>	60	84	51	61
Koulutuksen antama ammattitaito ja toimeentulo- mahdollisuudet <i>Professional skill provided by education and opportunities provided</i>	28	16	33	28
Koulutuksen helppo saavutus <i>Ready availability of education</i>	9	-	10	8
Ympäristön antama esimerkki <i>Example from social environment by surroundings</i>	1	-	3	1
Kosketus maatalou- teen <i>Connection to agriculture</i>	2	-	3	2
Yhteensä <i>Total</i>	100	100	100	100

metsäalan työkokemuksesta johtuen heillä lienee ollut realistinen kuva tulevasta ammattista koulutuksen jälkeen. Myös lähes kaksi kolmesta kouluasteella jatkaneesta piti metsäalan kiinnostavuutta tärkeimpänä syynä

metsätalouden yleisjaksolle tuloonsa. Opin-
tonsa keskeyttäneiden ryhmässä sen sijaan
noin puolet piti metsäalan kiinnostavuutta
tärkeimpänä yleisjakson aloittamiseen vai-
kuttavana tekijänä. Osuus ei sinänsä ole al-

hainen, mutta selvästi pienempi kuin jatka-neilla. Koulutuksen antama ammattitaito ja tulevan ammatin tarjoamat toimeentulomahdollisuudet katsoi noin neljäns tärkeim-mäksi syyksi lähteä metsätalouden yleisjak-solle. Keskeyttäneistä tätä seikkaa piti tärkeimpänä joka kolmas. Koulutuksen helppo saatavuus, joka käsittää sellaiset tekijät kuin lyhyt koulutusaika ja opiskelupaikka lähellä kotipaikkaa, oli vajaalle 10 %:lle tärkein syy hakeutua yleisjaksolle. Koulutuksen helpon saatavuuden kohdalla oli huomattavaa, ettei yksikään opistotasolla jatkava pitänyt tätä tekijää tärkeimpänä, vaan nämä henkilöt löytyivät kouluasteella jatkaneista ja keskeyt-täjistä. Ympäristön — vanhempien, sukulaisten ja tovereiden — antama esimerkki ja mahdollisuus tehdä myös maatalouden töitä olivat muutamalle henkilölle tärkein syy aloittaa metsäalan opinnot.

Metsätalouden yleisjakson suorittaneita pyydettiin metsäalalle hakeutumisen tärkeim-män syyn lisäksi arvioimaan kolmiluokkai-sella asteikolla (vaikutti merkittävästi, jonkin verran, ei lainkaan), kuinka eri tekijät ovat vaikuttaneet metsäalalle hakeutumiseen. Tau-lukosta 8 nähdään opiskelijoiden mielipiteet.

Kaikissa ryhmissä korostetaan koulutuk-sen antamaa korkeaa ammattitaitoa merkit-tävänä koulutukseen hakeutumisen syynä. Lähes yhtä yksimielisiä ryhmät ovat siitä, et-tei vanhempien toivomus ole olennaisesti vaikuttanut ammatinvalintaan. ”Halu päästä eteenpäin elämässä” on samansuuntainen sis-ällöltään kuin korkean ammattitaidon ha-luaminen ja myös tämän väittämän kohdalla ryhmät olivat suhteellisen yksimielisiä sen vaikuttavuudesta. Sen sijaan koulutustaan, erityisesti opistoasteella, jatkaneet olivat motivoituneempia metsäalan suhteen kuin kes-keyttäneet. Jatko-opiskelumahdollisuuksia piti 90 % tutkituista ainakin jonkin verran vaikuttavana tekijänä metsätalouden yleis-jaksolle hakeutuessaan. Tätä tekijää korosti-vat opintonsa keskeyttäneet muita ryhmiä enemmän.

Koulutusajan lyhyydellä ei opistoasteella jatkaneille ollut suurtakaan merkitystä, mut-ta heille muodostuikin suhteellisen pitkä opiskeluaika. Kouluasteella jatkaneista puo-let katsoi, että opiskeluaajan lyhyys vaikutti ainakin jonkin verran metsäalan valintaan. Opintonsa keskeyttäneiden ryhmässä taas kaksi kolmesta piti opiskeluaajan lyhyyttä metsäalalle hakeutumiseen vaikuttavana tekij-änä. Ryhmässä oli siis huomattavasti muita

ryhmiä enemmän sellaisia henkilöitä, jotka eivät halua hankkia pitkän koulutusajan vaa-timaa ammattia. Opiskelupaikan läheisyysdel-lä oli yhtäläinen merkitys jokaisessa ryhmäs-sä, ilmeisesti koska suurin osa oppilaista oli kotoisin opiskelupaikan läheisyydestä.

Tulevan ammatin tarjoamat toimeentulo-mahdollisuudet olivat niitä seikkoja, joita ar-vostettiin kaikissa ryhmissä, ja jotka nousivat yhdeksi tärkeimmäksi syyksi metsäalalle ha-keuduttaessa. ”En päässyt muualle opiske-lemaan” -väittämän kohdalla pinotojaan jat-kavien ja keskeyttäneiden mielipiteissä ha-vaittiin selvää eroa. Jatkaneista noin 90 % katsoi, ettei tällä tekijällä ollut mitään vaiku-tusta heidän metsätalouden yleisjaksolle tu-loonsa. Sen sijaan keskeyttäneistä joka kol-mas katsoi, että heiltä joko puuttui vaihtoeh-toinen opiskelupaikka tai he eivät olleet muuten riittävästi paneutuneet ammatinval-lintaansa. Tätä käsitystä tukee myös edellä havaittu ryhmien välinen ero metsäalan kiin-nostavuuden vaikutuksesta koulutukseen ha-keutumisessa.

Noin puolet tutkituista oli sitä mieltä, että mahdollisuus tehdä myös maatalouden töitä vaikutti ainakin jonkin verran metsätalous-ammatin valintaan. Kaikkein sitoutuneimpia maatalouteen olivat opintonsa keskeyttäneet, sillä heistä yli puolet katsoi mahdollisuuden tehdä maataloustöitä vaikuttaneen merkittä-västi ja vielä neljännes katsoi sen vaikutta-neen jonkin verran. Kouluasteella jatkaneet jakaantuivat siten, että puolelle maatalous-töiden tekemismahdollisuus vaikutti ja puo-llelle ei. Opistoasteella jatkaneet olivat vähi-ten kiinnostuneita maataloudesta, sillä heistä kaksi kolmannesta katsoi, ettei tällä tekijällä ole mitään merkitystä. Kavereiden ja ympä-ristön antama esimerkki olivat yleensä vai-kuttaneet ammatinvalintapäätökseen vain vä-hän tai ei lainkaan.

55. Varmuus alanvalinnasta

Hieman yli 40 % metsätalouden yleisjak-son suorittaneista piti ammatinvalintapäätös-tään varmana aloittaessaan opinnot. Opisto-asteella jatkaneissa oli eniten, lähes 70 %, niit-ä, jotka olivat varmoja metsäalan valinnas-ta. Kouluasteella vajaa puolet oli alanvalin-nastaan varmoja, mutta opintonsa keskeyt-täneistä vain vajaa kolmannes. Eniten epä-varmoja löytyi keskeyttäneiden ryhmästä,

Taulukko 8. Mielipiteet kysymykseen ”Miten paljon seuraavat syyt vaikuttivat siihen, että hakeuduit juuri metsäalan koulutukseen”, (%).
 Table 8. Reasons for the specific choice of vocational training in forestry, (%).

Syy Reason	Kouluasteella jatkaneet Continued at school level				Opistoasteella jatkaneet Continued at college level				Keskeyttäneet Schooling abandoned			
	Vaikutti merkitt- västi Strong effect	Vaikutti jonkin verran Slight effect	Ei vaikut- tanut lankaan No effect	Yhteensä Total	Vaikutti merkitt- västi Strong effect	Vaikutti jonkin verran Slight effect	Ei vaikut- tanut lankaan No effect	Yhteensä Total	Vaikutti jonkin verran Slight effect	Vaikutti merkitt- västi Strong effect	Ei vaikut- tanut lankaan No effect	Yhteensä Total
Haluun koulutuksen kautta hyvän ammattitaidon <i>Seek higher professional skills via education</i>	68	32	-	100	58	42	-	100	67	31	2	100
Vanhempien toivomus <i>Parents' wishes</i>	2	30	68	100	-	10	90	100	3	28	69	100
Haluun eteenpäin elämässä <i>Wish to progress in life</i>	45	49	6	100	58	37	5	100	46	51	3	100
Metsäalan kiinnostavuus ja työn luonne (itsenäisyys, vaihtelevuus, luonnon- läheisyys) <i>Nature and interest of forestry professions (independence, variety, contact with nature)</i>	86	13	1	100	100	-	-	100	77	20	3	100
Jatko-opiskelumahdollisuudet <i>Prospects for further education</i>	37	54	9	100	26	63	11	100	51	44	5	100
Koulutusajan lyhyys <i>Course not too long</i>	11	41	21	100	16	21	63	100	15	52	33	100
Opiskelupaikka lähellä kotipaikkaa <i>Technical college near home</i>	38	41	21	100	16	53	31	100	33	41	26	100
Ammatin tarjoamat toimeentulomahdollisuudet <i>Profession offers satisfactory income</i>	46	53	1	100	32	58	10	100	44	54	2	100
En päässyt muualle <i>Other educational alternative unsuccessful</i>	2	4	94	100	5	5	90	100	15	21	64	100
Mahdollisuus tehdä myös maataloustöitä <i>Offers possibility to combine with agriculture</i>	15	28	57	100	-	16	84	100	57	28	15	100
Kaveriensa ja ympäristön antama esimerkki <i>Example given by friends and circumstances</i>	1	44	55	100	5	21	74	100	13	46	41	100

joita heistä oli joka viides. Tuloksesta voidaan päätellä, että metsätalouden yleisjakson suorittaminen ei ole pystynyt tukemaan ammatinvalinnassaan epävarmojen päätöstä valmistua metsäalan ammattiin.

Tutkittavilta pyydettiin myös arviota siitä, miten metsätalouden yleisjakson suorittaminen oli vaikuttanut heidän suhtautumiseensa metsäalaa ja sen työtehtäviä kohtaan.

Metsätalouden yleisjakson suorittaminen oli muuttanut nuorten käsityksiä metsätaloudesta ja sen työtehtävistä positiivisempaan suuntaan (taulukko 10). Neljännes katsoi, että kuva metsätaloudesta oli pysynyt samanlaisena kuin opintoja aloitettaessa. Erittäin harvat katsoivat, että heidän käsityksensä oli muuttunut kielteisemmäksi ja nämä henkilöt löytyivät kouluasteella jatkaneista ja opintonsa keskeyttäneistä. Lisäksi on otettava huomioon, että melkein joka kymmenes keskeyttäneistä ei osannut määrittellä kantaansa tähän kysymykseen, mikä osoittanee jonkinlaista epävarmuutta suhtautumisessa metsätalouteen.

56. Työhön kohdistuvat odotukset

Haastateltaville esitettiin sarja kysymyksiä, joiden tarkoituksena oli saada selville, millaisia odotuksia nämä nuoret asettivat tulevalle työlleen.

Ensimmäinen ominaisuus ”työn sisältö” on yhdistetty kuudesta eri tekijästä: työn vaihtelu, riippumattomuus, vastuu, voi soveltaa tietojaan, mielenkiintoinen työ ja kosketus luontoon. Taulukosta 11 nähdään, että

Taulukko 9. Varmuus alanvalinnasta (%).
Table 9. Certainty of professional choice (%).

Varmuus valinnasta <i>Certainty of choice</i>	Kouluasteella jatkaneet <i>Continued at school level</i>	Opistoasteella jatkaneet <i>Continued at college level</i>	Keskeyttäneet <i>Schooling abandoned</i>	Yhteensä <i>Total</i>
Varma <i>Certain</i>	44	69	31	43
Melko varma <i>Fairly certain</i>	52	26	51	49
Epävarma <i>Uncertain</i>	4	5	18	8
Yhteensä <i>Total</i>	100	100	100	100

opistoasteella jatkaneissa oli eniten, yli puolet, sellaisia, jotka pitävät työn sisältöön vaikuttavia tekijöitä erittäin tärkeinä omassa tulevassa työssään. Myös kouluasteella jatkaneissa oli lähes puolet tällaisia henkilöitä. Keskeyttäneistä löytyi myös runsaasti työn sisältöä painottavia vaikkakin heidän suhteellinen osuutensa jäi hieman alhaisemmaksi. Kun tarkastellaan yksitellen niitä ominaisuuksia, jotka muodostivat muuttujan ”työn sisältö”, havaitaan, että suurimmat erot tutkittavien ryhmien kesken syntyivät tekijän ”kosketus luontoon” kohdalla. Opistoasteella jatkaneista noin 80 % piti kosketusta luontoon erittäin tärkeänä ja lähes 70 % kouluasteella jatkaneista, mutta keskeyttäneissä tämä osuus oli vajaa 40 %. Työn sisällöllisiä ominaisuuksia tarkasteltaessa voidaan tätä ominaisuutta pitää erittäin merkittävänä juuri metsäalan työtehtäviä ajatellen ja siksi näinkin suuret näkemuserot tutkittavien ryhmien välillä saattavat liittyä aiemmin esille

Taulukko 10. Yleisjakson suorittamisen vaikutus suhtautumisessa metsätalouteen (%).

Table 10. Attitudes against forestry after general course (%).

Suhtautumisen muutos <i>Alteration in attitudes</i>	Kouluasteella jatkaneet <i>Continued at school level</i>	Opistoasteella jatkaneet <i>Continued at college level</i>	Keskeyttäneet <i>Schooling abandoned</i>	Yhteensä <i>Total</i>
Myönteisemmäksi <i>More positive</i>	67	74	64	67
Kielteisemmäksi <i>More negative</i>	4	-	5	4
Ei muutosta <i>No alteration</i>	25	26	23	25
Ei osaa sanoa <i>Cannot say</i>	4	-	8	4
Yhteensä <i>Total</i>	100	100	100	100

Taulukko 11. Työhön kohdistuvat odotukset (%).
Table 11. Expectations of work (%).

Työn ominaisuus <i>Quality of work</i>	Kouluasteella jatkaaneet <i>Continued at school level</i>	Opistoasteella jatkaaneet <i>Continued at college level</i>	Keskeyttäneet <i>Schooling abandoned</i>	Yhteensä <i>Total</i>
TYÖN SISÄLTÖ <i>CONTENTS OF WORK</i>				
erittäin tärkeä <i>very important</i>	49	57	42	47
melko tärkeä <i>quite important</i>	35	30	33	34
kohtalainen <i>reasonable</i>	15	10	22	16
vähämerkityksellinen <i>little significance</i>	1	3	2	2
merkityksetön <i>insignificant</i>	-	-	1	1
yhteensä <i>total</i>	100	100	100	100
TYÖN TARJOAMAT MAHDOLLISUUDET <i>POSSIBILITIES OFFERED BY WORK</i>				
erittäin tärkeä <i>very important</i>	48	43	41	46
melko tärkeä <i>quite important</i>	34	27	37	34
kohtalainen <i>reasonable</i>	14	19	17	15
vähämerkityksellinen <i>little significance</i>	3	7	5	4
merkityksetön <i>insignificant</i>	1	4	-	1
yhteensä <i>total</i>	100	100	100	100
TYÖN RASITUSTEKI- JÖIDEN VÄHÄISYYS <i>SMALL AMOUNT OF HARD WORK</i>				
erittäin tärkeä <i>very important</i>	33	33	25	32
melko tärkeä <i>quite important</i>	25	27	31	27
kohtalainen <i>reasonable</i>	24	24	27	25
vähämerkityksellinen <i>little significance</i>	11	7	12	10
merkityksetön <i>insignificant</i>	7	9	5	6
yhteensä <i>total</i>	100	100	100	100

tulleeseen motivaatiotekijään metsäalalle ha-
keutumisessa.

”Työn tarjoamat mahdollisuudet” koos-
tuu sellaisista tekijöistä kuin hyvä palkka,
työn jatkuvuus turvattu, etenemismahdolli-
suudet ja voi parantaa taitojaan. Tämän
summamuuttujan kohdalla eivät tutkittavat
ryhmät juurikaan eroa toisistaan vaan lähes
kaikille tutkittaville nämä työn ominaisuudet

olivat merkityksellisiä. ”Työn rasitustekijöi-
den vähäisyys” sisältää muuttujat: ei ruumiil-
lista rasitusta, ei henkistä rasitusta, turvalli-
nen ja terveellinen työ, sopivat työajat ja hy-
vä työympäristö. Taulukosta 11 nähdään, et-
tä koulutusta jatkaaneet ryhmät suhtautuvat
työn rasitustekijöihin suunnilleen samalla ta-
valla. Sen sijaan opintonsa keskeyttäneiden
ryhmässä oli vähiten niitä, jotka pitivät työn

Taulukko 12. Faktorit ja niille latautuneet muuttujat.
 Table 12. Principal component varimax model.

Faktorin no <i>Factor's number</i>	Faktorin nimi <i>Factor's name</i>	Muuttujat <i>Variables</i>	Lataukset <i>Loadings</i>
1	Kotitausta <i>Family background</i>	Kotitilan peltoala <i>Field area of native farm</i>	0.819
		Isän ammatti <i>Father's profession</i>	-0.766
		Kotitilan metsäala <i>Forest area of native farm</i>	0.704
		Äidin ammatti <i>Mother's profession</i>	-0.697
		Asunnon sijainti <i>Home location</i>	0.544
2	Metsäalan työkokemus <i>Practical experience in forestry</i>	Työkokemus <i>Practical experience</i>	-0.745
		Taimikonhoitotyöt <i>Seedling-stand improvement</i>	0.625
		Metsänviljelytyöt <i>Seeding and planting</i>	0.613
		Mittaustyöt <i>Measurement</i>	0.608
		Puutavaran teko <i>Logging</i>	0.575
3	Vanhempien koulutus <i>Parents' education</i>	Äidin peruskoulutus <i>Mother's basic education</i>	0.743
		Isän peruskoulutus <i>Father's basic education</i>	0.741
		Isän ammattikoulutus <i>Father's vocational training</i>	0.728
		Äidin ammattikoulutus <i>Mother's vocational training</i>	0.623
4	Varttuneisuus <i>Maturity</i>	Siviilisäätö <i>Civil estate</i>	0.962
		Asuminen <i>Residence</i>	0.607
		Lapset <i>Children</i>	0.550
5	Toiveammatin saavuttaminen <i>Achievement of expected profession</i>	Metsäammatin prioriteetti <i>Priority of forestry occupation</i>	0.813
		Sijoittuminen koulutukseen <i>Location to preferred education</i>	0.775
6	Peruskoulutus ja ikä <i>Basic education and age</i>	Peruskoulutus <i>Basic education</i>	0.646
		Ikä <i>Age</i>	0.574
7	Työn sisältö <i>Contents of work</i>	Tietojen soveltaminen <i>Utilization of skills</i>	0.545
		Työn jatkuvuus <i>Continuity of work</i>	0.513
		Taitojen parantaminen <i>Improving skills</i>	0.501

Taulukko 12. Jatkoa.
Table 12. Contd.

Faktorin no <i>Factor's number</i>	Faktorin nimi <i>Factor's name</i>	Muuttujat <i>Variables</i>	Lataukset <i>Loadings</i>
8	Ammatinvalinta <i>Occupational choice</i>	Varmuus alanvalinnasta <i>Certainty of occupational choice</i>	0.692
		Alan kiinnostavuus <i>Interest of profession</i>	0.596
9	Työn tarjoamat mahdollisuudet <i>Possibilities offered by work</i>	Toimeentulon varmuus <i>Certainty of livelihood</i>	0.733
		Hyvä palkka <i>Good salary</i>	0.572
10	Työn rasitustekijät <i>Hard work</i>	Henkinen rasitus <i>Mental strain</i>	0.554
		Fyysinen rasitus <i>Physical strain</i>	0.504
11	Etenemis- mahdollisuudet <i>Advance possibilities</i>	Jatko-opinnot <i>Further education</i>	0.599
		Eteneminen työssä <i>Chances of promotion</i>	0.555
12	Työn vaihtelevuus <i>Variation in work</i>	Työn vaihtelevuus <i>Variety in work</i>	0.503

rasitustekijöiden vähäisyyttä erittäin tärkeänä, vaikka muilta osiltaan ryhmä ei poikkeaa koulutusta jatkaneista.

57. Suurimmat erottelevat tekijät keskeyttäjiä ja opintojaan jatkaneiden välillä

Kun aineisto käsitti runsaasti muuttujia, suoritettiin faktorianalyysi. Faktorianalyysin käytöllä oli analyysissä kaksi tavoitetta: ensiksikin pyrittiin kuvaamaan muuttujajoukon sisältämää informaatiota ekonomisemmin ja toiseksi faktorianalyysin tulosten pohjalta muodostuneilla yhdistetyillä muuttujilla, faktoreilla, voitiin jatkaa analyysiä.

Faktorianalyysi suoritettiin kaikilla niillä muuttujilla, jotka olivat yhteisiä tutkittaville ryhmille. Näitä muuttujia oli 63, kun selitettävä muuttuja jätettiin analyysin ulkopuolelle. Muuttujaluettelo esitetään liitteessä 2.

Ominaisarvokriteeri (1,000) rajoitti faktorimallin faktoriluvun kahteentoista. Taulukosta 12 nähdään faktorit ja niille latautuneet muuttujat.

Ensimmäinen ja kolmas faktori, ”kotitau-

ta” ja ”vanhempien koulutus”, liittyvät sisältönsä tutkittavien taustaan. Niille latautuneet muuttujat kuvaavat sitä elämäntilannetta, jossa nuoret ovat varttuneet ja samalla ilmeisesti vanhempien koulutusmyönteisyyttä. Faktoreista toinen, ”metsäalan työkokemus”, neljäs, ”varttuneisuus”, ja kuudes, ”peruskoulutus ja ikä”, muodostuivat niistä muuttujista, jotka sisältävät tutkittavien henkilötaustaan liittyviä asioita. Näistä faktoreista ilmenee tavallaan ammatinvalinnan lähtötilanne ja samalla sen suuntautuneisuus metsäalalle. Viides, ”toiveammatin saavuttaminen”, ja kahdeksas, ”ammatinvalinta” faktori taas muodostuvat ammatinvalintaprosessia ja sen toteutumista kuvaavista muuttujista. Faktoreille 7 ja 9–12 ovat latautuneet ne muuttujat, jotka kuvaavat tutkittavien odotuksia tulevalta ammatilta ja suhtautumista työhön.

Kun faktorianalyysin avulla saatiin selville muuttujien keskinäinen ryhmittäminen ja liittyminen suuremmiksi asiakokonaisuuksiksi, jatkettiin analyysiä suorittamalla erotteluanalyysi. Näillä analyysimenetelmillä voitiin siirtää pois muuttujakohtaisesta ryhmäerojen tarkastelusta, jolloin muuttujien korrelatiiviset yhteydet jäivät tarkastelun ulkopuolelle.

Tämä puolestaan vaikeuttaa ryhmäerojen kokonaisvaltaista luonnehdintaa.

Faktorianalyysillä muodostettuja piste-määräarvoisia yhdistettyjä muuttujia käytettiin selittävinä muuttujina erotteluanalyysissä. Askeltavassa erotteluanalyysissä valikoituvat muuttujat erottelufunktioihin siinä järjestyksessä, kun ne lisäävät kokonaiserotte-luvoimakkuutta. Erotteluanalyysissä oli siis mukana 12 muuttujaa. Näistä muuttujista karsiutui pois faktori 1 "kotitausta", faktori 3 "vanhempien koulutus", faktori 7 "työn sisältö", faktori 8 "ammatinvalinta", faktori 9 "työn tarjoamat mahdollisuudet", faktori 10 "työn rasisustekijät", faktori 11 "etenemis-mahdollisuudet" ja faktori 12 "työn vaihte-luus".

Muuttujien valikoituminen erottelufunk-tioihin muodostui seuraavanlaisiksi: tärkeim-mät erottelevat muuttujat olivat "peruskou-lutus ja ikä", "toiveammatin saavuttami-nen", "varttuneisuus" ja "metsäalan työko-kemus".

Kokonaisselitysaste oli erotteluanalyysissä melko hyvä, 69 %. Ensimmäinen erottelu-funktio otti 80 % kokonaiserottelusta ja toi-nen erottelufunktio 20 % kokonaiserottelus-ta. Kanonisista korrelaatioista voidaan pää-tellä, että ryhmät eroavat hyvin toisistaan en-simmäisellä (0,60) erottelu-ulottuvuudella ja melko hyvin toisella (0,35) erottelu-ulottu-vuudella.

Erottelufunktioiden sisältöä tulkitaan fak-toreiden tavoin funktioilla esiintyvien muut-tujien kertoimien avulla. Erotteluanalyysin muuttujien kertoimet erottelufunktioilla esi-tetään taulukossa 13.

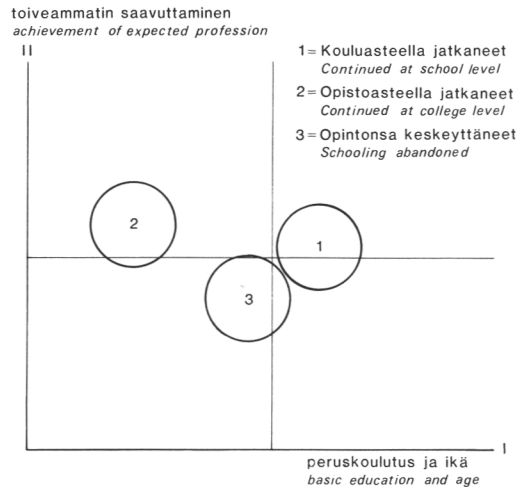
Korkein kerroin ensimmäisellä erottelu-ulottuvuudella liittyy muuttuun "peruskou-lutus ja ikä". Sen sisältönä on alkuperäisistä muuttujista tutkittavien peruskoulutustaso ja kouluuntuloikä. Näiden ominaisuuksien suh-teen tutkittavat ryhmät poikkeavat toisistaan eniten. Kuvassa 3 esitetään ryhmien sijoit-tuminen ensimmäiselle ja toiselle erottelu-ulot-tuvuudelle.

Ensimmäisellä erottelu-ulottuvuudella ryh-mät sijoittuivat kuvassa 3 siten, että opistoas-teella jatkaneet omasivat korkeimman perus-koulutuksen ja olivat myös vanhimpia. Peruskoulutustaso laskee siirryttäessä erottelu-ulottuvuudella oikealle ja samalla tutkittavat nuorenevat. Kouluasteella jatkaneilla oli matalin peruskoulutustaso ja he olivat nuorim-pia. Opintonsa keskeyttäneet sijoittuvat edel-lä mainittujen koulutusta jatkaneiden ryh-

Taulukko 13. Erotteluanalyysin muuttujien kertoimet erottelufunktioilla.

Table 13. Coefficients of discrimination for factors scores.

Muuttuja Variable	Kertoimet Coefficients	
	I erottelu-ulottuvuus I discrimination	II erottelu-ulottuvuus II discrimination
Faktori—Factor 2	-0.54773	-0.08505
Faktori—Factor 4	-0.49234	-0.06058
Faktori—Factor 5	-0.18516	-1.12385
Faktori—Factor 6	-1.03950	0.34945

Kuva 3. Tutkittavien ryhmien sijoittaminen erottelu-ulottuvuuksille.

Figure 3. Location of study groups in discriminant space.

mien väliin ts. heillä oli enemmän peruskou-lutusta kuin kouluasteella jatkaneilla, mutta he olivat myös hiukan vanhempia.

Toisen erottelu-ulottuvuuden muodostaa muuttuja "toiveammatin saavuttaminen". Sen sisältönä on ensiksikin metsäammatti oli tutkittavien ammattitavoissa ja toiseksi sijoittuminen koulutukseen eli saa-vuttiko henkilö ensisijaisesti tavoittelemansa koulutuspaikan. Toisen erottelu-ulottuvuu-den sisältö on lähellä institutionaalisen selek-tion käsitettä. Tällä erottelu-ulottuvuudella (kuva 3) tutkittavat ryhmät sijoittuivat siten, että opistoasteella jatkaneissa oli suurin osa sellaisia henkilöitä, jotka jo yleisjaksolle tul-

lessaan tiesivät päässeensä toivealalleen. Sama pätee myös kouluasteella jatkaneisiin. Sen sijaan opintonsa keskeyttäneissä oli sellaisia henkilöitä, jotka eivät kokeneet metsäalaa toiveammattikseen.

58. Toiminta metsätalouden yleisjakson jälkeen

58.1. Opintojaan jatkaneet

Metsätalouden yleisjakson suorittaneista jatkoi metsäalan opintoja välittömästi yleisjakson päätyttyä 72 %. Heistä 81 % jatkoi kouluasteella ja 19 % opistoasteella. Kouluasteella jatkaneista 86 % opiskeli metsurilinjalalla ja 14 % metsäkoneenkuljettajalinjalalla. Metsurilinjalalla opiskelevista 70 %:lla oli tämä erikoistumislinja ollut ensimmäisellä hakusijalla yleisjakson jälkeen, 18 %:lla se oli ollut toisella hakusijalla ja 12 %:lla jollain muulla hakusijalla. Metsäkoneenkuljettajalinjalaiset taas olivat kaikki hakeneet ensisijaisesti metsäkoneenkuljettajalinjalalla.

Tyytyväisyys linjavalintaan ja sillä annettavaan koulutukseen oli suurta kouluasteella jatkaneissa. 34 % oli erittäin tyytyväisiä ja 53 % melko tyytyväisiä saamaansa koulutukseen. Erittäin tyytymättömiä ei ollut lainkaan ja melko tyytymättömiä vain 4 % kouluasteella jatkaneista.

Opistoasteella jatkaneista 42 % opiskeli alemmalla opistoasteella eli metsätaloudenjohtajaksi ja 58 % ylemmällä opistoasteella eli

metsäteknikoksi. Jälkimmäisistä yksi opiskeli puuteollisuusteknikoksi. Metsätaloudenjohtajaksi opiskelevista vain 12 % oli asettanut tämän erikoistumislinjan yleisjakson jälkeisissä hakutoiveissaan ensi sijalle. 88 %:lla se oli ollut toisella sijalla, sillä ensimmäisenä hakutoiveissa heillä oli ollut ylempi opistoaste. Metsäteknikoksi opiskelevat taas olivat kaikki saavuttaneet sen erikoistumislinjan, joka oli hakutoiveissa ensimmäisenä. Tyytyväisyys linjavalintaan ja koulutukseen oli suurta myös opistoasteella jatkaneilla. Ylemmällä opistoasteella opiskelevista oli puolet erittäin tyytyväisiä ja puolet melko tyytyväisiä saamaansa koulutukseen. Alemmalla opistoasteella erittäin tyytyväisiä oli 25 %, melko tyytyväisiä 50 %, kohtalaisen tyytyväisiä 12 %. Melko tyytymättömiä oli tässä ryhmässä eniten, 13 %.

Koulutuksessa jatkaneilta kysyttiin arviota siitä, kuinka pian valmistumisen jälkeen he sijoittuvat työelämään. Nopean työhönsijoittumisen voidaan katsoa olevan tärkein alalapsyyttä edistävä tekijä ja toisaalta työnsaantivaikeudet altistavat alanvaihtoon. Taulukosta 14 nähdään arviot erikoistumislinjan mukaan.

Arviot työhönsijoittumisen nopeudesta vaihtelevat paljon erikoistumislinjan mukaan. Kaikkein optimistisimpia olivat metsäteknikoksi valmistuvat ja metsuriksi valmistuvat, vaikka heistäkin joka kymmenes katsoo, että työn hakeminen kestää yli puoli vuotta. Metsäkoneenkuljettajiksi valmistuvat eivät pidä työhönsijoittumistaan nopeana, mutta kaikki katsovat saavansa työtä puolen vuoden ku-

Taulukko 14. Arvio työhönsijoittumisesta valmistumisen jälkeen (%).
Table 14. Expectation of finding work after education (%).

Erikoistumislinja Special line	Aika valmistumisen jälkeen (kk) Time after vocational training (months)					Yhteensä Total
	Heti Directly	1—3	4—6	yli 6 over	Ei hae työtä Do not apply for job	
Metsuri Logger	35	33	12	13	7	100
Metsäkoneenkuljettaja Forest machine operator	10	30	30	-	30	100
Taloudenjohtaja Forest foreman	-	25	25	50	-	100
Teknikko Forest technician	20	50	20	10	-	100

luessa valmistumisesta. Heidän ryhmässään, kuten myös metsuriksi valmistuvissa, on sellaisia, jotka eivät hae työtä valmistumisen jälkeen. Syyksi nämä henkilöt ilmoittivat joko koulutuksen jatkamisen tai armeijaan menon. Metsätyönjohtajaksi valmistuvat olivat kaikkein pessimistisimpiä työnsaannin suhteen. Kukaan heistä ei katsonut sijoittuvansa työhön heti, vaan 50 % heistä katsoi työn hakemisen kestävän alle puoli vuotta ja 50 % katsoi sen kestävän yli puolen vuoden. Näihin haastatteluvien arvioihin oli tietenkin vaikuttanut haastatteluhetken vaikea työtilanne. Toisaalta yksivuotisilla erikoistumislinjoilla jatkaneet olivat juuri valmistumassa tai valmistuneet ammattiinsa, joten he olivat ilmeisen perehtyneitä paikkakuntansa työmahdollisuuksiin.

Suurin osa, 68 %, metsureiksi valmistuvista katsoi, että he halusivat jatkaa metsäalan koulutusta jollain muulla, lähinnä alemman opistoasteen erikoistumislinjalla. Myös metsäkoneenkuljettajaksi valmistuvista 46 % katsoi, että he voisivat jatkaa metsäalan koulutusta etenkin metsäkoneenasentajalinjalla. Kaikkein jatkokoulutusmyönteisempiä olivat kuitenkin metsätyönjohtajaksi valmistuvat, sillä heistä 75 % halusi jatkaa metsäalan opintoja ylemmällä opistoasteella. Metsäteknikoksi valmistuvat olivat pääosaltaan tyytyväisiä koulutustasoonsa. Vajaa 20 % heistä aikoi jatkaa metsäalan opintoja jossain vaiheessa.

Tutkittavilta pyydettiin myös arviota siitä, miten pysyvältä heidän päätöksensä jäädä metsäammattiin tuntuu. Arvio pyydettiin siten, että katsooko henkilö olevansa metsäalalla ensinnäkin kahden vuoden kuluttua ja toiseksi viiden vuoden kuluttua. Kaikki metsätyönjohtajiksi opiskelevat vastasivat olevansa varmasti metsäalalla sekä kahden että viiden vuoden kuluttua. Metsäteknikoksi opiskelevat olivat lähes yhtä vakuuttuneita alallapysyvyydestään, sillä 90 % heistä katsoi olevansa varmasti metsäalalla viidenkin vuoden kuluttua. Metsuriksi valmistuvista joka kolmas vastasi työskentelevänsä varmasti metsäalalla kahden vuoden kuluttua, joka kolmas arveli olevansa melko varmasti metsäalalla ja joka neljäs vastasi kohtaan ”en tiedä”. Näiden epävarmojen lisäksi oli metsuriksi valmistuvissa vielä 4 % niitä, jotka arvelivat kahden vuoden kuluttua olevansa melko varmasti jollain muulla kuin metsäalalla. Alallapysyvyys olisi metsuriksi valmistuvien mielestä viiden vuoden kuluttua suu-

rin piirtein samanlainen kuin kahden vuoden kuluttua, joskin varmojen osuus laski hieman alle kolmanneksen ja vastaavasti eri aloille aikovien määrä nousi 6 %. Metsäkoneenkuljettajiksi valmistuvissa oli kaikkein vähiten, noin 27 % niitä, jotka katsoivat varmasti olevansa kahden vuoden kuluttua metsäalalla. Runsaas kolmannes heistä katsoi olevansa melko varmasti metsäalalla ja toinen runsas kolmannes ei osannut sanoa tilanteesta mitään. Viiden vuoden arvio oli heiltä samanlainen. Arvioista voidaan tiivistää, että mitä korkeampi koulutustaso tutkittavilla oli sitä pysyvämmäksi he katsoivat alanvalintansa.

582. Opintonsa keskeyttäneet

Yleisjakson suorittaneista 28 % ei jatkanut metsäalan opintoja välittömästi yleisjakson päättymisen jälkeen. Kuten aiemmin todettiin, yleisjakso ei sinänsä vielä ole ammatillista koulutusta vaan sitä edustavat erikoistumislinjat. Nämä koulutuksen keskeyttäneet jaettiin metsätalouden kannalta kahteen ryhmään siten, että ensimmäisen ryhmän muodostivat ne keskeyttäjät, jotka kuitenkin olivat jääneet metsäalalle ja toisen ryhmän muodostivat ne keskeyttäjät, jotka olivat siirtyneet pois metsäalalta. Ensimmäisen ryhmän henkilöt kuuluivat siis metsätalouden työvoimaan, mutta toisen ryhmän henkilöt olivat siirtyneet joko työskentelemään tai opiskelemaan muulle kuin metsäalalle.

Opintonsa keskeyttäneistä 28 % siirtyi metsätalouden työvoimaan. Haastatteluhetkellä yhtä lukuunottamatta kaikilla oli työpaikka. Kaksi kolmesta oli saanut työtä metsäalalta heti yleisjakson päätyttyä ja saman verran oli niitä, jotka eivät olleet olleet työttöminä kertaakaan yleisjakson päättymisen jälkeisenä vuotena. Suurin osa metsätalouden työvoimaan siirtyneistä oli tehnyt pelkästään metsäalan töitä, sillä vain 18 % oli työskennellyt välillä muualla. Metsäalalla työskentelevät olivat yleensä suhteellisen tyytyväisiä työhönsä sekä työtehtävien että työpaikan osalta, mutta 73 % heistä oli jo hakenut uudelleen metsäalan koulutukseen. Lisäksi 9 %:lla oli suunnitelmia jatkaa opintoja myöhemmin. Halutuin erikoistumislinja olisi näiden henkilöiden mielestä metsätyönjohtajalinja, sitten metsäteknikko-, metsuri- ja metsäkoneenkuljettajalinjat. Ainoastaan 18 %:lla ei ollut koulutussuunnitelmia ja syyksi he ilmoittivat, etteivät olleet kiinnostuneita koulunkäynnistä. Kun metsätalouden työ-

voimaan siirtyneiltä tiedusteltiin allappysyvyyttä, ilmoitti 18 % heistä olevansa varmasti metsäalalla kahden vuoden kuluttua ja 46 % melko varmasti metsäalalla. Epätietoisia allappysyvydestä oli 27 % ja 9 % arveli vaihtavansa alaa kahden vuoden kuluessa. Viiden vuoden kuluttua olisi tilanne tutkittavien mielestä samanlainen.

Toinen ryhmä koulutuksensa keskeyttäneitä oli muille aloille siirtyneet. He edustavat sekä koulutusjärjestelmän että metsätalouden kannalta menetettyä ryhmää. Heitä oli koko otoksesta 20 % ja opintonsa keskeyttäneistä 72 %.

Metsäalalta lähteneistä 53 % opiskeli yleisjakson päättymisen jälkeisenä vuotena jossain oppilaitoksessa, 43 % oli siirtynyt työelämään ja 4 % oli joko armeijassa tai työttömänä. Elinkeinoon mukaan luokiteltuna alanvaihto oli tapahtunut seuraavasti:

Elinkeino, johon siirtyi	% alaa vaihtaneista
Maatalous	21
Teollisuus	36
Palvelualat	39
Muut	4

Elinkeinojakaumaa tarkasteltaessa on huomattavaa, että joka viides alaa vaihtanut oli kuitenkin pysynyt alkutuotannon piirissä. Metsäalalta lähtemisestä huolimatta 60 % tästä ryhmästä oli kuitenkin tehnyt metsätöitä yleisjakson päättymisen jälkeen. Työsuhteet olivat olleet lyhyitä, sillä 82 % metsäalan töitä tehneistä oli työskennellyt korkeintaan kolme kuukautta metsäalalla.

Tutkittaville esitettiin joukko väittämiä, joilla pyrittiin kartoittamaan metsäalalta lähdön syitä. Seuraavassa esitetään ne syyt, jotka tutkittavat katsoivat vaikuttaneen erittäin paljon alanvaihtoonsa:

Syy	% alaa vaihtaneista
En päässyt haluamalleni erikoistumislinjalle	61
Sain sopivan koulutus- tai työpaikan muulta alalta	52
En saanut työtä metsäalalta	11
Terveydelliset syyt	11
Metsäala ei ollut toivealani	7
Ei etenemismahdollisuuksia metsäalalla	7

Kuten jo erotteluanalyysistä voitiin päätellä, osoittautui ensisijaisen hakutoiveen toteutumattomuus yleisemmäksi syyksi metsäalalta poislähtöön. Lähes yhtä merkittäväksi syyksi ilmoitettiin muiden alojen tarjoamat koulutus- ja työmahdollisuudet, jotka ikään-

kuin vetävät pois metsäalalta. Halutun erikoistumislinja saavuttamattomuuden lisäksi metsäalalta poistyyntävinä tekijöinä nousivat esiin työnsaantivaikeudet, terveydelliset syyt ja huonot etenemismahdollisuudet metsäalalla. Kuitenkin yllättävän vähän oli sellaisia, joille metsäala ei ollut toiveala, ja jotka katsoivat tämän syyn vaikuttaneen merkittävästi alanvaihtoon.

Seuraavassa esitetään ne syyt, jotka tutkittavat ilmoittivat jonkin verran vaikuttaneen alanvaihtoonsa. Luettelosta on jätetty pois edellä mainitut paljon vaikuttaneet syyt, vaikka niistäkin löytyi ”vaikutti jonkin verran” -vastauksia.

Syy	% alaa vaihtaneista
Metsätyön luonne	25
Metsätyön arvostus	21
Työturvallisuus	18
Urakkapalkkaus	14
Ulkoistyö	7

Kaikki edellä mainitut syyt liittyvät jollain tavalla metsätyön luonteeseen ja ainut seikka, joka ei vaikuttanut lainkaan metsäalalta lähtöön, oli palkkataso. Saattaa olla, että näillä tekijöillä ei olisi ollut henkilön kannalta suurtakaan merkitystä, jos hän olisi päässyt jatkamaan haluamallaan erikoistumislinjalla. Mutta jos henkilö on joutunut harkitsemaan toivelinjaansa alemmaa koulutustasoa metsäalalla, tulevat metsätyön luonteeseen liittyvät seikat uudesta näkökulmasta pohdittaviksi.

Seuraavasta asetelmasta näemme, kuinka lopullisena tutkittavat pitävät päätöstään siirtyä pois metsäalalta:

Päätös on:	% alaa vaihtaneista
— lopullinen	39
— epävarma	25
— siirtyy heti metsäalalle, jos saa sopivan työ- tai koulutuspaikan	32
— ei osaa sanoa	4

Lähes 40 % alaa vaihtaneista katsoi, ettei palaa missään vaiheessa metsäalalle. Epävarmoja oli neljännes ja tämä epävarmuus kuvastanee heidän kohdallaan vaikeutta ammatinvalinnassa yleensä. Lähes kolmannes olisi valmis siirtymään heti takaisin metsäalalle, jos heille vain tarjoutuisi sopiva sijoitumisvaihtoehto. Tämän kolmanneksen voidaan siis katsoa edustavan potentiaalista metsätalouden työvoimaa.

6. TULOSTEN TARKASTELU

61. Tulosten luotettavuus ja yleistettävyys

Kun tutkimus on kohdistunut yhteen vuosikurssiin metsätalouden yleisjakson suorittaneista, on luonnollinen kysymys tutkimustulosten yleistettävyydestä ajallisesti. Toinen kysymys kytkeytyy tutkitun joukon kokoon ja tulosten yleistettävyyteen ja luotettavuuteen tästä näkökulmasta.

Taulukosta 15 nähdään, miten tutkimuksen kohteena oleva vuosi sijoittuu koulutusjärjestelmässä muihin vuosiin. Tarkasteluvuotena, syksyllä 1981 yleisjakson aloittaneet ja keväällä 1982 päättäneet, oli aloituspaikkojen määrässä tapahtunut nousua edellisistä vuosista. Kun lukukauden aikana tapahtunut opintojen keskeyttäminen oli samaa suuruusluokkaa kuin rinnakkaisina vuosina ja koulutukseen sinänsä ei ollut tehty muutoksia, voidaan katsoa, ettei tutkimusvuosi poikkea muista vuosista ajatellen tulosten yleistettävyyttä.

Kun perusjoukosta poimittiin otos, pyrittiin osituksella varmistamaan aineiston alueellinen peittävyys ja samalla lisäämään tulosten luotettavuutta. Otantamenetelmänä käytettiin kaksiasteista ryväotantaa, jossa rypäät poimittiin PPS-otannalla. PPS-otannassa otantayksiköiden poimintatodennäköisyydet ovat suhteelliset otantayksiköiden suuruuteen, joten isojen koulujen poiminta tutkittaviksi rypäiksi korostuu. Samaan suuntaan vaikutti myös alkioiden poiminta rypäistä suhteellista kiintiöintiä käyttäen. Aineistossa ei kuitenkaan havaittu yleisjakson suorituskoulun koon mukaisia eroja keskeyttämisalttiudessa, vaikka harhan mahdollisuus aineistossa suurten koulujen suuntaan on olemassa.

Perusjoukon parametrien estimoimiseksi määritettiin selitettävän muuttujan suhteelliset osuudet rypäissä. Tällöin merkitään P:llä opintoajan jatkavien osuutta rypäissä i. Kaksiasteisessa ryväotannassa P:n estimaattori ja P:n varianssiestimaattori (ks. esim. Liedes — Manninen 1975, s. 223) ovat muotoa

Taulukko 15. Metsätalouden yleisjakson aloituspaikat, uudet oppilaat ja yleisjakson suorittaneet vuosina 1980—1983.

Table 15. Vacancies for the general course in forestry, new students and general course graduates 1980—1983.

Vuosi	Aloituspaikat	Uudet oppilaat syksyllä	Yleisjakson suorittaneet seur. keväänä	Keskeyttäneet opintovuoden aikana (%)
Year	Vacancies	New students	General course graduates (spring)	Abandonments during academic year
1980	1200	1362	1301	5
1981	1500	1472	1356	8
1982	1500	1513	1436	5
1983	1600	1547	1415	9

$$\hat{P} = \sum_i \sum_j y_{ij} / nm$$

ja

$$v(\hat{P}) = \frac{1}{n(n-1)} \sum_i (p_i - \hat{P})^2$$

Y_{ij} = y:n arvo i. primääriyksikön j. alkiolla

n = otokseen tulleiden primääriyksiköiden lukumäärä
m = otokseen tulleiden alkioiden lukumäärä primääriyksikössä

Aineistosta lasketut P:n estimaattorit ja varianssiestimaattorit ilmenevät seuraavasta asetelmasta:

	\hat{P}	$v(\hat{P})$	95 % luottamusväli
Eteläinen osite	0.76	0.005	(0.58, 0.93)
Pohjoinen osite	0.72	0.004	(0.57, 0.88)
Koko maa	0.73	0.002	(0.61, 0.85)

Aineistonkeruutapana käytettiin haastattelua. Haastattelu oli standardisoitu ja kysymykset olivat valintavastaustyyppisiä. Haastattelu on vuorovaikutusprosessi, johon liittyy omat virhetekijänsä. Kuitenkin tällä menetelmällä saatiin vastaukset lähes kaikilta tutkittavilta, sillä kato jäi ainoastaan yhdeksäksi henkilöksi. Samoin puuttuvien tietojen osuus muodostui vähäiseksi juuri haastattelusta johtuen.

62. Johtopäätökset ja yhteenveto tuloksista

Metsäalan ammatillisen koulutuksen tehtävänä on valmistaa ammattitaitoisia työvoimaa metsätalouden palvelukseen siten, että alan toiminnot voidaan rationaalisesti hoitaa kulloisenkin kehitysvaiheen vaatimalla tavalla. Metsäalalla keskiasteen ammattikoulutus jakaantuu kahteen osaan: opiskelijat suorittivat ensin kaikille pakollisen yleisjakson ja jatkavat sitten erikoistumislinjoilla, joita on neljä. Siten koulutusjärjestelmän tehtävänä on allokoida koulutuksen aloittaneet elinkeinon sisällä eri koulutus- ja tehtäväta-soille niiden tarpeita vastaavasti.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää ammattiopintojen keskeyttämistä metsäalan keskiasteen koulutuksessa. Lähtökoh-tana on metsä- ja puutalouden keskiasteen koulutusjärjestelmän kyky tuottaa metsä-talouden palvelukseen riittävästi koulutettua työvoimaa. Tutkimuksessa pyrittiin haastat-teluaineiston avulla saamaan selville, kuinka yleistä on opintojen keskeyttäminen metsä-talouden yleisjakson jälkeen ja mitkä tekijät liittyvät keskeyttämisilmiöön. Keskeyttä-neeksi määriteltiin sellainen henkilö, joka yleisjakson jälkeen ei jatka millään metsä-talouden erikoistumislinjalla. Tutkimusaineisto kerättiin haastatteluin kesällä 1983. Perus-joukon muodostivat vuoden 1982 keväällä metsätalouden yleisjakson suorittaneet. Heis-tä poimittiin otokseksi 147 henkilöä.

Opintojen keskeyttämistä on tutkimukses-sa käsitelty pitkälti sosiologisella tarkastelu-tasolla kuvaamalla empiirisesti nuorten am-matillisten preferenssien kiteytymistä ja ase-tettujen tavoitteiden toteutumista ja tätä kautta pyritty kartoittamaan keskeyttämis-ilmiöön liittyviä tekijöitä.

Metsä- ja puutalouden keskiasteen amma-tillisen koulutusjärjestelmän mukaisesti 72 % oppilaista jatkoi ammatillisia opintojaan vä-littömästi yleisjakson suorittuaan. Siten 28 %, eli joka neljäs, keskeytti koulutuksensa. Keskeyttäneiden osuus on suurempi kuin yleisissä ammattikouluissa, jotka muodosta-vat pääosan keskiasteen ammatillisesta kou-lutuksesta. Käytännössä keskeyttämisen yleis-syys on näkynyt metsätalouden erikoistumis-linjapaikkojen täytössä, etenkin metsurilinjal-la, jossa on esiintynyt oppilaspulaa, kun taas opistoasteelle on ollut tungosta.

Metsätalouden kannalta katsottuna kaikki keskeyttäjät eivät ole metsäalalta poislähte-neitä. 28 % keskeyttäjistä jäi metsäalalle ts.

siirtyi metsätalouden työvoimaan. Siten kou-lutusjärjestelmä pystyi tuomaan koulutusta jatkaneiden lisäksi alalle uutta työvoimaa ja tältä kannalta katsottuna keskeyttämispro-sentti tai paremminkin alaltasiirtymispro-sentti oli 20 eli joka viides yleisjakson suorit-tanut vaihtoi alaa. Tämän lisäksi alaa vaih-taneissa oli sellaisia henkilöitä, lähes joka kolmas, jotka siirtyisivät takaisin metsäalalle, jos saisivat itselleen sopivan koulutus- tai työpaikan. Mutta toisaalta taas metsätalou-den erikoistumislinjoilla jatkaneissa oli sellaisia henkilöitä, jotka ammattikoulutuksen saatuaan hyvin pian siirtyvät pois metsäalal-ta. Heitä olisi tämän tutkimuksen mukaan vajaa 5 %.

Suurimmaksi syyksi metsäalalta poisläh-töön muodostuivat ammattikoulutuksen eri-koistumislinjakakoon liittyvät tekijät eli insti-tutionaalinen selektio. Keskeyttäjä ei ollut saavuttanut sitä erikoistumislinjapaikkaa, jonka hän oli asettanut hakutoiveissaan ensi sijalle yleisjakson päättymisen jälkeen. Yleensä tämä linjatoive oli ylempi opistoaste. Tä-män tutkimuksen mukaan voidaan todeta, että ammattiaan valitessa henkilölle on alaa tärkeämpi tietty koulutus- ja ammattitaso, mikä merkitsee sitä, että jos henkilö ei saavu-ta valitsemaltaan koulutusosalta määrätyn-tasoista koulutuspaikkaa, hän todennäköisesti vaihtaa mielummin alaa kuin tinkiä koulutus-tasosta. Lisätekijänä keskeyttämisilmiössä ha-vaitaan se, että keskeyttäjällä oli useimmiten toinen vaihtoehto käytettävissään.

Ns. keskeyttäjän muotokuva on tutki-mustuloksista vaikea rakentaa, koska kes-keyttäneet eivät ole homogeeninen ryhmä. Alle 20-vuotiaat keskeyttävät opintonsa kes-kimääräistä harvemmin, kun taas tätä van-hemmissa ikäluokissa saattaa keskeyttämi-nen olla lähes kaksi kertaa yleisempää kuin koko tutkittavassa joukossa. Kaupungeista kotoisin olevat keskeyttävät opintonsa muita useammin. Peruskoulutustason mukaan tar-kasteltuna opintonsa keskeyttäneet eivät poikkea koulutusta jatkaneista alemman peruskoulutustason suuntaan vaan kor-keamman peruskoulutustason, lähinnä lu-kion tai keskikoulun, omaavat ovat muita alttiimpia keskeyttämään opintonsa metsä-talouden yleisjakson jälkeen.

Opintonsa keskeyttäneen ammatinvalinta-prosessi sisältää keskimääräistä enemmän epävarmuustekijöitä. Tämä näkyy ammatti-toiveen toteutumattomuutena siten, että kes-keyttäjissä on eniten niitä, jotka jo yleisjak-

son aloittaessaan kokivat jonkun muun kuin metsäalan toivealukseen, tai jotka olivat tulleet metsäalan koulutukseen, kun eivät olleet muuallekaan päässeet, vaikkakaan jälkimäinen ei ollut kovin yleistä. Lisäksi motivaatio metsäalaa ja sen työtehtäviä kohtaan on keskeyttäjiillä alhaisempi kuin opintojaan jatkaneilla. Vaikka metsätalouden yleisjakson suorittaminen yleensä muuttaa oppilaiden suhtautumista metsätaloutta ja sen työtehtäviä kohtaan myönteisemmäksi, se ei pysty tukemaan ammatinvalinnassaan epävarmojen päätöstä jäädä metsäalalle.

Metsätalouden ammattikoulutuksen aloittaminen yleisjaksovaiheella sisältää implisiittisesti keskeyttämistä altistavan taitekohdan, koska varsinainen ammatti- ja tehtävätaso jää valittavaksi ensimmäisen opintovuoden jälkeen. Siksi koulutuksen aloittaneiden ammattitoiveet eivät välttämättä jakaannu erikoistumislinjapaikkoja vastaavalla tavalla.

Lisäksi yleisjakson aloittaa iän ja peruskoulutuksen suhteen liian heterogeeninen oppilasjoukko. Syksystä 1984 alkaen, jolloin keskiasteen ammatillisen koulutuksen uudistus metsäalalla saatiin päätökseen, ei ylioppilaita enää oteta yleisjakson oppilaisiksi vaan heille on rakennettu oma ammattikoulutusväylä. Yleisjaksolle valittava opiskelija-aines on tulevaisuudessa peruskoulutuksen suhteen homogeenisempää, mikä tämän tutkimuksen tulosten mukaan tulisi vähentämään opintojen keskeyttämistä. Silti ammattikoulutuksen erikoistumislinjajako tulee aiheuttamaan ongelmia jatkossakin. Kun yleisjakson käyneet nuoret eivät tunne riittävästi mielenkiintoa metsurin ammattia kohtaan ja kun ammattikoulutuksen keskeyttäminen metsäalalla on näinkin yleistä olisi tämän tutkimuksen tulosten mukaan tarpeellista käynnistää seuranta tutkimus uuden keskiasteen ammatillisen koulutusjärjestelmän toimivuudesta.

KIRJALLISUUS — REFERENCES

- Blalock, H. 1973. Causal inferences in nonexperimental research. Chapell Hill, USA.
- BMDP, Biomedical computer programs, P-series. University of California. Los Angeles. 1976.
- Cooley, W. & Lohnes, P. 1971. Multivariate data analysis. New York.
- Elovirta, P. & Ihalainen, R. 1982. Työvoiman rekrytointuminen alkutuotantoon. Työvoimapolitiittisia tutkimuksia N:o 33. Työvoimaministeriö, suunnitteluosasto.
- & Ihalainen, R. 1984. Metsä- ja maatalousammatit nuorten ammattisuunnitelmissa. Folia Forestalia 591. Helsinki.
- Feldman, K.A & Newcomb, T.M. 1969. The Impact of College on Students. San Francisco.
- Ginzberg, E., Ginsburg, S.W., Axelrad, S.R. & Herma, J.L. 1951. Occupational choice. An approach to a general theory. New York.
- Holland, J. 1962. Some explorations of a theory of vocational choice. Psychological Monographs 76 (26).
- Häyrynen, Y-P. 1970. The flow of new students to different university fields. Suomalaisen tiedeakatemian toimituksia, sarja B/168.
- & Hautamäki, J. 1973. Ihmisen koulutettavuus ja koulutuspolitiikka. Helsinki.
- Javanainen, M. 1982. Ammattikouluopintojen keskeyttäminen. Helsingin yliopiston sosiologian laitoksen pro gradu -työ. Helsinki.
- Kilpeläinen, M-L. 1975. Peruskoululaisten seuranta tutkimus IV. Jyväskylän yliopisto, kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen julkaisuja 253.
- Kivistö, K. & Vahera, T. 1979. Kasvatussosiologia. Neljäs uudistettu painos. Jyväskylä.
- Komiteanmietintö 1974:68. Metsä- ja puutalouden koulutuskomitean mietintö I. Helsinki.
- Komiteanmietintö 1975:106. Metsä- ja puutalouden koulutuskomitean mietintö II. Helsinki.
- Kostiainen, T. 1981. Opintojen keskeyttäminen yleisissä ammattikouluissa. Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden laitoksen pro gradu -työ. Jyväskylä.
- Lehto, J. 1979. Metsäalan koulutus metsäalan organisaatioiden arvioimana. Folia Forestalia 398. Helsinki.
- Liedes, M. & Manninen, P. 1975. Otantamenetelmät. Helsinki.
- Maljojoki, P. 1980. Ammatinvalinnanohjauksen kriittistä 1980-luvun ohjauksen teoriaan ja käytäntöön. AVO 5—6, 34—39.
- Maljojoki, P. 1981. Ammatinvalinnanohjauksen kriittistä 1980-luvun ohjauksen teoriaan ja käytäntöön (II osa). AVO 1—2, 7—9.
- Melametsä, L. 1972. Ammatilliseen koulutukseen valituminen. Teoksessa: Nuorisoaste valinkauhassa. Helsinki.
- Metsä- ja puutalouden ammattikoulutus 1982. Ammattikasvatustieteiden tiedotus- ja ammatinvalinta-aineisto. Helsinki.
- Pantages, T. & Creedon, C. 1978. Studies of College Attrition 1950—1975. Review of Educational Research 48/1.
- Pihkala, L. 1976. Opintojen keskeyttäminen Kokkolan ammattikoulussa vuosina 1960—1974. Ammatillinen koulutus I.

Pöyhönen, S. 1969. Ammattikoululaisten koulun keskeyttämishalukkuuteen liittyvistä tekijöistä. Tampereen yliopiston psykologian pro gradu -työ. Tampere.

Snellman, A. 1970. Keskeyttäminen Lapin keskusammattikoulussa. Turun yliopiston sosiaalipolitiikan laitoksen pro gradu -työ. Turku.

Summerskill, J. 1962. Dropouts from College. Teoksessa: Sanford, N. (ed.) The American College. New York.

Tinto, V. 1975. Dropout from Higher Education: A Theoretical Synthesis of Recent Research. Review of Educational Research 1, vol. 45.

Vapaavuori, J. 1979. Kansalaiskoulun VII -luokan oppilaiden ammatillisten suunnitelmien kehittyminen. Helsingin yliopiston sosiologian laitoksen laudatur-tutkielma. Helsinki.

Total of 30 references

SUMMARY

The abandonment of studies in vocational training in forestry

Vocational training in forestry in Finland aims to educate a skilled labour force for forestry occupations. The educational system in forestry requires that all the students first attend an obligatory one year general course and then continue on special lines, namely: logger, forest machine operator, forest foreman and forest technician.

The aim of the present study is to clarify: i) how many of those who have finished the general course in forestry in spring 1982, of whom 138 became the special lines in forestry, i.e. how many abandon their studies, ii) how many of those abandoning their vocational education leave forestry completely; and iii) how do those abandoning their vocational education differ from those who have continued their studies.

The material for the investigation was collected by interviews in summer 1983. The population consisted of 1356 persons who had finished the general course in forestry in spring 1982, of whom 138 become the subject of this study.

The abandonment of vocational education has been surveyed from a sociological standpoint. Three groups emerge from the investigation: those who continued at school level (logger and forest machine operator lines), those who continued at college level (forest foreman and forest technician lines) and those who abandoned their education.

Of those investigated 72 % continued their studies directly after the general course. 81 % continued at school level and 19 % at college level. 28 % of those who had finished the general course abandoned their education. This figure is slightly greater than is general in vocational training in Finland. Because of the high incidence of abandonment, all the places on logger

special lines are not filled. On the other hand, there have been more applicants than expected at the college level.

The special lines in the educational system are, according to this study, the principal reason for educational abandonment. If a person who has finished general course in forestry does not get his/her first preferred special line he/she would rather abandon vocational education than choose another special line.

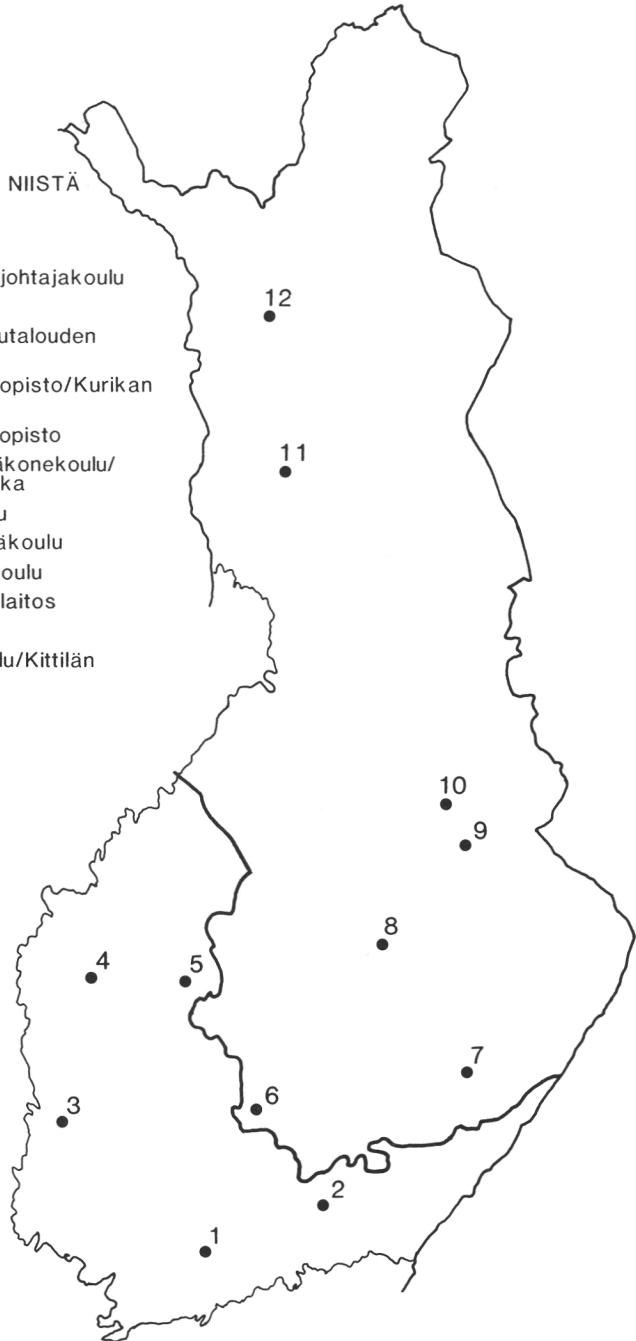
It is difficult to define the general characteristics of the group abandoning vocational education from the results of the study, since the group is so heterogeneous. Students under 20 abandon their studies more seldom than others, whereas in the over 20-year-old groups abandoning may be twice as common. The abandonment of vocational education is not related to a low basic level of education, on the contrary those who have a higher basic education are more likely to abandon their studies.

The abandonment group differs from those groups who have continued their studies in that their occupational choice has been more difficult. The results of the investigation indicate that many of those abandoning their education have found forest vocational choice unsure even at the beginning of the general course. Although the general course in forestry had increased students' positive attitudes towards forestry, this training failed to encourage those who were unsure in their choice to stay in forestry.

Finally, because educational abandonment is so general in vocational training in forestry, and because young people are not interested in a logger's profession in sufficient numbers, a study concerning the function of the educational system in forestry is necessary.

TUTKIMUSOSITTEET JA NIISTÄ
VALITUT RYPÄÄT:

1. Rajamäen metsätyönjohtajakoulu
2. Selkolan metsäkoulu
3. Kullaan metsä- ja puutalouden
kurssikeskus
4. Tuomarniemen metsäopisto/Kurikan
toimipaikka
5. Tuomarniemen metsäopisto
6. Jämsänkosken metsäkonekoulu/
Kuhmoisten toimipaikka
7. Itä-Savon metsäkoulu
8. Pohjois-Savon metsäkoulu
9. Valtimon metsäkonekoulu
10. Sotkamon metsäoppilaitos
11. Lapin metsäkoulu
12. Hirvaan metsätyökoulu/Kittilän
toimipaikka

Liite 2.

HAASTATTELUWAKE (kaikille)

Rypään no/haastateltavan no _____

HENKILÖTAUSTA:

1. Ikä _____ v
2. Sukupuoli
 - 1 mies
 - 2 nainen
3. Siviilisäätö
 - 1 nton
 - 2 nssa/avol.
 - 3 eronn. tai leski
4. Lasten lukumäärä _____
5. Asuinkunta _____
6. Missä asut
 - 1 vanhempien luona
 - 2 omassa taloudessa
 - 3 muuten, miten _____

7. Asunto sijaitsee
 - 1 kaupungissa (keskustassa)
 - 2 taajamassa
 - 3 haja-asutusalueella
8. Isän ammatti _____

Jos maanviljelijä tai metsätilan-
omistaja, niin _____
Peltoa _____ ha
metsää _____ ha

9. Äidin ammatti _____
10. Vanhempien peruskoulutus

Isä	Äiti
☐	☐
1 kansakoulu tai osa siitä	☐
2 keski koulu	☐
3 ylioppilas	☐
11. Vanhempien ammattikoulutus

Isä	Äiti
☐	☐
1 ei ammattikoulutusta	☐
2 koulutasoinen	☐
3 opistotasoinen	☐
4 yliopistotasoinen	☐

METSÄALAN KOULUTUKSEEN HAKEUTUMINEN:

12. Mikä on peruskoulutuksesi?

- 1 kansa- ja kansalaiskoulu
- 2 peruskoulu
- 3 kansakoulu ja osa keski koulua
- 4 keski koulu
- 5 osa luokiota
- 6 lukio

13. Pääsitkö peruskoulutuksen jälkeen haluamaasi koulutukseen?

- 1 kyllä, I toivomukseni oppialalle
- 2 kyllä, II toivomukseni oppialalle
- 3 en päässyt toivealoilleni
- 4 en osaa sanoa

Jos vastasit vaihtoehtoihin 2-4, niin mihin ammattiin pyrit ensisijaisesti: _____

14. Mistä sait tietoa metsäalan koulutuksesta? Merkitse kaksi tärkeintä vaihtoehtoa seuraavista:

- 1 ammatinvalinnanohjaukseen tai työvoimatoimiston julkaisut
- 2 ammatinvalinnan ohjaaja tai työnvälittäjä
- 3 koulu
- 4 vanhemmat, sisarukset ja muut sukulaiset
- 5 kaverit
- 6 tiedotusvälineet (lehdet, radio, TV)
- 7 muu, mikä _____

15. Kuinka hyvin olit yleisjaksolle pyrkiesäsi selvillä siitä, mitä vaatimuksia metsäala työntekijöilleen asettaa?

- 1 erittäin hyvin
- 2 melko hyvin
- 3 kohtalaisesti
- 4 huononpuoleisesti
- 5 en lainkaan
- 6 en osaa sanoa

16. Miten paljon seuraavat syyt vaikuttivat siihen, että hakeuduit juuri metsäalan koulutukseen. Merkitse jokaisen väittämän kohdalle sopiva vaihtoehto (rengasta sopiva vaihtoehto).

vaikuttii vaikuttii ei vaikuttanut
merkittävästi jonkin verran lainkaan

A. Haluan koulutuksen kautta hyvän ammattitaidon	1	2	3
B. Vanhempien toivomus	1	2	3
C. Haluan eteenpäin elämässä	1	2	3
D. Metsäalan kiinnostavuus ja työn luonne (itsenäisyys, vaihtelevuus, luonnoläheisyys)	1	2	3
E. Jatko-opiskelumahdollisuudet	1	2	3
F. Koulutusajan lyhyys	1	2	3
G. Opiskelupaikka lähellä kotipaikkaa	1	2	3
H. Ammatin tarjoamat toimeentulo-
mahdollisuudet	1	2	3
I. En päässyt muualle	1	2	3
J. Mahdollisuus tehdä myös maataloustöitä	1	2	3
K. Kavereiden ja ympäristön antama esimerkki	1	2	3
L. Jokin muu syy, mikä _____	1	2	3

17. Mitkä edellä esitetystä vaikuttivat merkittävimmin?

Tärkein _____

Toiseksi tärkein _____

18. Kuinka varmalta metsäalan valinta tuntui yleisjaksolle tullessasi?

- 1 varmalta
2 melko varmalta
3 epävarmalta

19. Ollitko työssä peruskoulutukseesi päätyttyä ennen yleisjaksolle tuloaasi ja kuinka kauan?

- 1 olin metsäalan työssä _____ kk
2 olin kotitalalla työssä _____ kk
3 olin muualla työssä _____ kk
4 olin työttömänä _____ kk
5 en ollut työssä enkä hakenut työtä kyseisenä aikana

20. Jos olit työssä metsäalalla, niin missä tehtävissä?

- 1 taimitarhatyöt
2 metsänviljelytyöt (istutus ja kylvö)
3 taimikonhoitotyöt (perkaus, harvennus- ja raivaustyöt)
4 puutavaran teko
5 uittotyöt
6 puutavaran lähikuljetus
7 erilaiset mittaukset
8 muut työt

21. Miten yleisjaksokson suorittaminen on vaikuttanut suhtautumiseesi metsäalaa ja sen työtehtäviä kohtaan?

- 1 suhtautumiseni muuttui myönteisemmäksi
2 suhtautumiseni muuttui kielteisemmäksi
3 ei vaikuttanut lainkaan suhtautumiseeni
4 en osaa sanoa

22. Mitä olet tehnyt yleisjaksokson päättymisen jälkeisenä vuotena (pisin toiminta)?

- 1 jatkoin metsäalan ammattikoulutuksessa
2 menin metsäalan työhön
3 menin muun kuin metsäalan koulutukseen
4 menin jonkin muun kuin metsäalan työhön
5 työskentelin kotona
6 olin työttömänä
7 tein jotain muuta, mitä _____

23. Oletko tehnyt myös maatalouden töitä?

- 1 en
2 kyllä, muun työn ohella
3 kyllä, osa-aikaisesti

METSÄALAN OPISKELIJAT

Rypään no/haastateltavan no _____

24. Missä oppilaitoksessa ja millä linjalla jatkoit opiskelua yleisjakson jälkeen?

Oppilaitos _____

Linja _____

25. Oliko nyt suorittamasi linja ammattitoiveissasi?

- 1 I sijalla
- 2 II sijalla
- 3 jollain muulla sijalla
- 4 en osaa sanoa

Jos ei ollut ensisijalla, niin mikä linja oli toivelinja?

26. Kuinka tyytyväinen olet nykyiseen koulutukseesi?

- 1 erittäin tyytyväinen
- 2 melko tyytyväinen
- 3 siltä väliltä
- 4 melko tyytymätön
- 5 erittäin tyytymätön

27. Kuinka pian koulusta päästyäsi arvelet pääseväsi koulutusta vastaavaan työhön?

- 1 heti
- 2 kolmen kuukauden kuluessa
- 3 4-6 kuukauden kuluessa
- 4 kestää kauemmin kuin 6 kuukautta

28. Luuletko koulutusta vastaavaa työtä löytyvän

- 1 kotipaikkakunnalta tai sen läheisyydestä
- 2 muualta

29. Aiotko hakeutua tulevaisuudessa metsäalan jatko-opintoihin?

- 1 Kyllä
- 2 en

30. Kuinka todennäköisenä pidät sitä, että olet a) kahden vuoden kulluttua, b) viiden vuoden kulluttua metsäalalla?

- 1 Olen varmasti metsäalalla 2v 5v
- 2 Olen melko varmasti metsäalalla
- 3 Vaikea sanoa
- 4 Melko varmasti olen eri alalla
- 5 Varmasti olen eri alalla

31. Jos katsot ammatin vaihdon olevan edessä (4-5), niin mikä on todennäköisin syy?

32. Arvioi asteikolla 1-5 miten tärkeänä pidät omassa työssäsi kutakin seuraavista ominaisuuksista?

TYÖN SISÄLTÖ	erittäin tärkeä				merkityksen
vaihtelu	1	2	3	4	5
riippumattomuus	1	2	3	4	5
vastuu	1	2	3	4	5
voi soveltaa tietojaan	1	2	3	4	5
mielenkiintoinen työ	1	2	3	4	5
kosketus luontoon	1	2	3	4	5

TYÖN TARJOAMAT MAHDOLLISUUDET

HAASTATTELULOMAKE

erittäin
tärkeä merki-
tyksetön

hyvä palkka	1	2	3	4	5
työn jatkuvuus turvattu	1	2	3	4	5
etenemismahdollisuudet	1	2	3	4	5
voi parantaa taitojaan	1	2	3	4	5
TYÖN RASITUSTEKIJÄT					
ei ruumiillista rasitusta	1	2	3	4	5
ei henkistä rasitusta	1	2	3	4	5
turvallinen ja terveellinen työ	1	2	3	4	5
sopivat työajat	1	2	3	4	5
hyvä työympäristö	1	2	3	4	5

METSÄALAN TYÖSSÄ OLEVAT

Rypään no/haastateltavan no _____ kk

24. Kuinka pian yleisjakson päätyttyä sait metsäalan töitä?

- 1 heti
 2 alle 3 kuukauden kuluttua
 3 3-6 kuukauden kuluttua
 4 kesti kauemmin kuin 6 kuukautta

25. Oletko ollut työttömänä yleisjakson päätyttyä?

- 1 en
 2 olen ollut

Jos olet ollut työttömänä, niin a) montako kertaa _____
 ja b) kuinka kauan yhteensä _____ kk

27. Oletko ollut välillä myös muiden kuin metsäalan työssä?

- 1 en
 2 kyllä _____ kuukautta _____ alalla

28. Kun olet ollut metsäalan työssä, niin mitä tehtäviä olet suorittanut:

Työ _____ Kuukautta _____

29. Kuinka tyytyväinen olet työhösi työtehtävien ja työpaikan osalta?

- 1 erittäin tyytyväinen
2 melko tyytyväinen
3 siltä väliltä
4 melko tyytymätön
5 erittäin tyytymätön

30. Aiotko pyrkiä tai oletko pyrkinyt tänä keväänä jollekin metsäalan erikoistumislinjalle?

- 1 en
2 kyllä, tänä keväänä linjalle _____
3 kyllä, ensi keväänä linjalle _____
4 aion pyrkiä joskus tulevaisuudessa linjalle _____

31. Jos et aio jatkaa koulunkäyntiä, niin mikä on pääasiallinen syy siihen? Valitse kaksi seuraavista:

- 1 taloudelliset syyt
2 en ole kiinnostunut koulunkäynnistä
3 koulumenestykseni on heikko
4 sopiva koulu sijaitsee liian kaukana
5 olen saanut mielestäni riittävästi koulutusta
6 olen saanut itselleni sopivan työpaikan
7 terveydelliset syyt
8 muu syy, mikä _____

32. Oletko harkinnut tai päättänyt siirtyä metsäalalta muulle alalle?

- 1 en
2 kyllä, olen harkinnut siirtyväni _____
3 kyllä, olen päättänyt siirtyväni _____

Jos olet harkinnut tai päättänyt siirtyä pois metsäalalta, niin mikä on syy siihen?

33. Kuinka todennäköisenä pidät sitä, että olet a) 2 vuoden kuluttua b) 5 vuoden kuluttua metsäalalla?

- 2v 5v
1 olen varmasti metsäalalla
2 olen melko varmasti metsäalalla
3 vaikea sanoa
4 melko varmasti olen eri alalla
5 varmasti olen eri alalla

34. Arvioi asteikolla 1-5 miten tärkeänä pidät omassa työssäsi kutakin seuraavista ominaisuuksista? Rengasta oikea vaihtoehto.

TYÖN SISÄLTÖ	erittäin tärkeä	merkitykyksetön			
vaihtelu	1	2	3	4	5
riippumattomuus	1	2	3	4	5
vastuu	1	2	3	4	5
voi soveltaa tietojaan	1	2	3	4	5
mielenkiintoinen työ	1	2	3	4	5
kosketus luontoon	1	2	3	4	5
TYÖN TARJOAMAT MAHDOLLISUUDET					
hyvä palkka	1	2	3	4	5
työn jatkuvuus turvattu	1	2	3	4	5
etenemismahdollisuudet	1	2	3	4	5
voi parantaa taitojaan	1	2	3	4	5

TYÖN RASITUSTEKIJÄT

ei ruumiillista rasitusta	1	2	3	4	5
ei henkistä rasitusta	1	2	3	4	5
turvallinen ja terveellinen työ	1	2	3	4	5
sopivat työajat	1	2	3	4	5
hyvä työympäristö	1	2	3	4	5

Kommentteja!

HAASTATTELULOMAKE

MUULLA KUIN METSÄALALLA OLEVAT
Rypään no/haastateltavan no _____

Etenemismahdollisuudet uralla 1 2 3
Sain sopivan työpaikan muualta alata 1 2 3
Jokin muu syy, mikä _____ 1 2 3

24. OPIKSELIJAT: TVÖSSÄ OLEVAT:
Oppilaitos _____ 1 työpaikan ala _____
linja _____ 2 on työtön, _____kk

25. Oletko ollut metsäalan työssä yleisjakson suorittamisen jälkeen?

1 en
2 kyllä, _____kk

Jos olet ollut metsäalan töissä, niin mitä tehtäviä suoritit?

tehtävä _____ kk
- _____
- _____
- _____

27. Voiko luetella kolme seikkaa, jotka ovat mielestäsi paremmin nykyisellä alallasi verrattuna metsäalaan?

1 _____
2 _____
3 _____
4 en osaa sanoa

28. Katsotko, että päätöksesi siirtynyt pois metsäalasta on

1 lopullinen
2 epävarma
3 siirryn heti takaisin metsäalalle, jos saan itselleni sopivan työ- tai koulutuspaikan
4 en osaa sanoa

26. Kun siirryit pois metsäalalta, niin kuinka merkittävästi seuraavat tekijät vaikuttivat päätökseesi:

vaikutti vähiten
erittäin paljon

	1	2	3	merkityksetön
Metsäala ei ollut toivealani	1	2	3	
En päässyt haluamalleni erikois- linjalle	1	2	3	
En saanut työtä metsäalalta	1	2	3	
Terveydelliset syyt	1	2	3	
Palkkataso	1	2	3	
Urakkapalkka	1	2	3	
Ulkotyö	1	2	3	
Metsätöiden luonne	1	2	3	
Työturvallisuus	1	2	3	
Työn arvostus	1	2	3	

29. Arvioi asteikolla 1-5, miten tärkeänä pidät omassa työssäsi kutakin seuraavista ominaisuuksista. Rengasta oikea vaihtoehto.

Työn sisältö	erittäin tärkeä	merkityksetön
Vaihtelu	1	2 3 4 5
Riippumattomuus	1	2 3 4 5
Vastuu	1	2 3 4 5
Voi soveltaa tietojaan	1	2 3 4 5
Mielenkiintoinen työ	1	2 3 4 5
Kosketus luontoon	1	2 3 4 5

TYÖN TARJOAMAT MAHDOLLISUUDET

Hyvä palkka	1	2	3	4	5
Työn jatkuvuus turvattu	1	2	3	4	5
Etenemismahdollisuudet	1	2	3	4	5
Voi parantaa taitojaan	1	2	3	4	5

TYÖN RASITUSTEKIJÄT

Ei ruumiillista rasitusta	1	2	3	4	5
Ei henkistä rasitusta	1	2	3	4	5
Turvallinen ja terveellinen työ	1	2	3	4	5
Sopivat työraajat	1	2	3	4	5
Hyvä työympäristö	1	2	3	4	5

Kommentteja!

Liite 3. Faktorianalyysin muuttujaluettelo.

Muuttuja	Yhteiskorrelaatiokerroin	Kommunialiteetti
Ikä	0.858	0.819
Sukupuoli	0.483	0.270
Siviilisääty	0.875	0.965
Lasten lkm	0.812	0.501
Asuinkunta	0.571	0.340
Asumismuoto	0.660	0.438
Asunnon sijainti	0.571	0.372
Isän ammatti	0.814	0.701
Äidin ammatti	0.729	0.561
Isän peruskoulutus	0.761	0.692
Äidin peruskoulutus	0.669	0.608
Isän ammattikoulutus	0.765	0.728
Äidin ammattikoulutus	0.627	0.477
Peruskoulutus	0.773	0.635
Sijoittuminen koulutukseen	0.731	0.656
Ammattitoive	0.700	0.691
Ensisij. tiedonsaantilähde	0.623	0.353
Toissij. tiedonsaantilähde	0.586	0.230
Tietämys metsäalan vaatimuksista	0.484	0.250
Ammattitaito	0.546	0.326
Vanhempien toivomus	0.481	0.221
Eteenpäin elämässä	0.481	0.353
Alan kiinnostavuus	0.516	0.384
Jatko-opinnot	0.542	0.411
Koulutusajan lyhyys	0.472	0.190
Koulutuspaikan läheisyys	0.569	0.268
Toimeentulomahdollisuudet	0.669	0.593
Ei päässyt muualle	0.637	0.336
Maataloustyöt	0.634	0.475
Ympäristön antama esimerkki	0.580	0.225
Jokin muu syy	0.494	0.212
Tärkein syy	0.418	0.143
Toiseksi tärkein syy	0.494	0.190
Varmuus alanvalinnasta	0.573	0.553
Työkokemus metsäalasta	0.768	0.607
Työkokemuksen pituus	0.709	0.391
Taimitarhatyöt	0.588	0.305
Metsänviljelytyöt	0.748	0.419
Taimikonhoitotyöt	0.670	0.477
Puutavaran teko	0.622	0.475
Uittotyöt	0.593	0.250
Lähikuljetus	0.579	0.333
Mittaustyöt	0.553	0.440
Muut työt	0.618	0.299
Suhtautumisen muuttuminen	0.611	0.239
Maataloustöiden teko	0.622	0.351
Työn vaihtelu	0.502	0.313
Työn riippumattomuus	0.573	0.259
Vastuu	0.538	0.279
Tietojen soveltaminen	0.648	0.361
Työn mielenkiintoisuus	0.575	0.252
Luonnonläheisyys	0.637	0.457
Palkkaus	0.611	0.393
Työn jatkuvuus	0.658	0.531
Etenemismahdollisuudet	0.647	0.551
Taitojen soveltaminen	0.623	0.454
Ruumillinen rasitus	0.648	0.542
Henkinen rasitus	0.557	0.438
Työturvallisuus	0.513	0.380
Työajat	0.567	0.246
Työympäristö	0.532	0.274
Kotitilan peltopinta-ala	0.797	0.690
Kotitilan metsäala	0.762	0.552

ODC 945.3
ISBN 951-40-0719-0
ISSN 0015-5543

IHALAINEN, R. 1985. Opintojen keskeyttäminen metsäalan ammatillisessa koulutuksessa. Summary: The abandonment of studies in vocational training in forestry. Folia For. 638: 1—36.

The aim of this study is to clarify the reasons for and the extent of the abandonment of vocational training in forestry in Finland. The material of the examination was collected by interviewing 138 persons who had finished the general course in forestry. Of those under survey 28 % had abandoned their studies. The main reason for leaving forestry was the specialization system in vocational training.

Author's address: The Finnish Forest Research Institute, Unioninkatu 40 A, SF-00170 Helsinki, Finland.

ODC 945.3
ISBN 951-40-0719-0
ISSN 0015-5543

IHALAINEN, R. 1985. Opintojen keskeyttäminen metsäalan ammatillisessa koulutuksessa. Summary: The abandonment of studies in vocational training in forestry. Folia For. 638: 1—36.

The aim of this study is to clarify the reasons for and the extent of the abandonment of vocational training in forestry in Finland. The material of the examination was collected by interviewing 138 persons who had finished the general course in forestry. Of those under survey 28 % had abandoned their studies. The main reason for leaving forestry was the specialization system in vocational training.

Author's address: The Finnish Forest Research Institute, Unioninkatu 40 A, SF-00170 Helsinki, Finland.

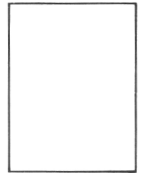
Tilaan kortin kääntöpuolelle merkitsemäni julkaisut (julkaisun numero mainittava).

Please send me the following publications (put number of the publication on the back of the card).

Nimi _____
Name _____

Osoite _____
Address _____

Metsäntutkimuslaitos
Kirjasto/Library
Unioninkatu 40 A
SF-00170 Helsinki 17
FINLAND

Folia Forestalia _____

Communicationes Instituti Forestalis Fenniae _____

Huomautuksia _____

Remarks _____

METSÄNTUTKIMUSLAITOS

THE FINNISH FOREST RESEARCH INSTITUTE

Tutkimusosastot — *Research Departments*

Maantutkimusosasto
Department of Soil Science

Suontutkimusosasto
Department of Peatland Forestry

Metsänhoidon tutkimusosasto
Department of Silviculture

Metsänjalostuksen tutkimusosasto
Department of Forest Genetics

Metsänsuojelun tutkimusosasto
Department of Forest Protection

Metsäteknologian tutkimusosasto
Department of Forest Technology

Metsänarvioimisen tutkimusosasto
Department of Forest Inventory and Yield

Metsäekonomian tutkimusosasto
Department of Forest Economics

Matemaattinen osasto
Department of Mathematics

Metsäntutkimusasemat — *Research Stations*

Parkanon tutkimusasema
Parkano Research Station
Os. — *Address:* 39700 Parkano, Finland
Puh. — *Phone:* (933) 2912

Muhoksen tutkimusasema
Muhos Research Station
Os. — *Address:* Kirkkosaaarentie, 91500 Muhos, Finland
Puh. — *Phone:* (981) 431 404

Suonenjoen tutkimusasema
Suonenjoki Research Station
Os. — *Address:* 77600 Suonenjoki, Finland
Puh. — *Phone:* (979) 11 741

Punkaharjun jalostuskoeasema
Punkaharju Tree Breeding Station
Os. — *Address:* 58450 Punkaharju, Finland
Puh. — *Phone:* (957) 314 241

Ojajoen koeasema
Ojajoki Experimental Station
Os. — *Address:* 12700 Loppi, Finland
Puh. — *Phone:* (914) 40 356

Kolarin tutkimusasema
Kolari Research Station
Os. — *Address:* 95900 Kolari, Finland
Puh. — *Phone:* (9695) 61 401

Rovaniemen tutkimusasema
Rovaniemi Research Station
Os. — *Address:* Eteläranta 55
96300 Rovaniemi, Finland
Puh. — *Phone:* (960) 15 721

Joensuun tutkimusasema
Joensuu Research Station
Os. — *Address:* PL 68
80101 Joensuu, Finland
Puh. — *Phone:* (973) 28 331

Kannuksen tutkimusasema
Kannus Research Station
Os. — *Address:* Valtakatu 18
69100 Kannus, Finland
Puh. — *Phone:* (968) 71 161

Ruotsinkylän jalostuskoeasema
Ruotsinkylä Tree Breeding Station
Os. — *Address:* 01590 Maisala, Finland
Puh. — *Phone:* (90) 824 420

- No 617 Paavilainen, Eero & Tiihonen, Paavo: Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan sekä Kainuun suometsät vuosina 1951—1983.
Peatland forests in Keski-Pohjanmaa, Kainuu and Pohjois-Pohjanmaa in 1951—1983.
- No 618 Lipas, Erkki: Kasvupaikan puuntuotoskyvyn ja lannoitustarpeen arviointi maan ominaisuuksien avulla.
Assessment of site productivity and fertilizer requirement by means of soil properties.
- No 619 Kaunisto, Seppo: Alustavia tuloksia metsän tehoviljelykokeista turvemilla.
Preliminary results from high efficiency forest regeneration experiments on peatlands.
- No 620 Metsätilastollinen vuosikirja 1984.
Yearbook of Forest Statistics, 1984.
- No 621 Salo, Kauko: Luonnonmarjojen ja sienten poiminta Suomussalmella ja eräissä Pohjois-Karjalan kunnissa.
Wild-berry and edible-mushroom picking in Suomussalmi and in some North Karelian communes, Eastern Finland.
- No 622 Metsäntutkimuslaitoksen päätös havupuutukien, lehtipuutukien, mäntypylväiden ja ratapölkkyaihoiden mittauksessa käytettävistä yksikkötilavuusluvuista.
Skogsforskningsinstitutets beslut gällande enhetsvolymtal för användning vid mätning av barrtimmer, löv-timmer, tallstolpar och sliperstimmer.
- No 623 Hämäläinen, Jouko, Paavilainen, Eero, Salminen, Olli & Heinonen, Riitta: Tuloksia ojitettujen korpikuusi-koiden lannoituksesta.
The growth response to and profitability of fertilization in drained spruce swamp stands.
- No 624 Hakila, Pentti (toim.-ed.): Metsäenergian mahdollisuudet Suomessa. PERA-projektin väliraportti.
The potential of forest energy in Finland. Interim report of PERA project.
- No 625 Kaunisto, Seppo & Päivänen, Juhani: Metsänuudistaminen ja metsittäminen ojitetuilla turvemilla. Kirjallisuuteen perustuva tarkastelu.
Forest regeneration and afforestation on drained peatlands. A literature review.
- No 626 Repo, Seppo & Löytyniemi, Kari: Lähiympäristön vaikutus männyn viljelytaimikon hirvivahinkoalttiuteen.
The effect of immediate environment on moose (*Alces alces*) damage in young Scots pine plantations.
- No 627 Rikala, Risto: Paakkutaimien kastelutarpeen määrittäminen haihdunnan perusteella.
Estimating the water requirements of containerized seedlings on the basis of evapotranspiration.
- No 628 Saarsalmi, Anna, Palmgren, Kristina & Levula, Teuvo: Leppäviljelmän biomassan tuotos sekä ravinteiden ja veden käyttö.
Biomass production and nutrient and water consumption in an *Alnus incana* plantation.
- No 629 Moilanen, Mikko: Lannoituksen ja harvennuksen vaikutus hieskoivun kasvuun ohutturpeisilla ojitetuilla rämeillä.
Effect of thinning and fertilization on the growth of birch (*Betula pubescens*) on the drained mires with thin peatlayer.
- No 630 Aarnio, Jukka: Suometsiköiden kasvatuksen yksityistaloudellinen edullisuus.
The profitability of timber growing on peatlands from the standpoint of the private forest owner.
- No 631 Pohtila, Eljas & Valkonen, Sauli: Varttuneiden viljelytaimikoiden tila Lapin piirimetsälautakunnan alueen yksityismetsissä.
Development and condition of artificially regenerated pine and spruce sapling stands in the privately owned forests of Finnish Lapland.
- No 632 Norokorpi, Yrjö & Kärkkäinen, Sirpa: Maaston korkeuden vaikutus puusto- ja kasvupaikkatunnuksiin sekä tykkytuhoihin Kuusamossa.
The effect of altitude on stand and site characteristics and crown snow-load damages in Kuusamo in northern Finland.
- No 633 Silfverberg, Klaus & Huikari, Olavi: Tuhkalannoitus metsäojitetuilla turvemilla.
Wood-ash fertilization on drained peatlands.
- No 634 Yli-Kojola, Hannu: Metsän ikärakenteen kehitys.
The development of age-class composition.
- No 635 Metsäntutkimuslaitoksen julkaisut 1984.
Abstracts of publications of the Finnish Forest Research Institute, 1984.
- No 636 Vuokila, Yrjö: Puuston määrän vaikutus istutuskuusikon kehitykseen, kasvuun ja tuotokseen.
The effect of growing stock level on the development, growth and yield of spruce plantations in Finland.
- No 637 Räsänen, Pentti K., Pohtila, Eljas, Laitinen, Esko, Pelttonen, Antti & Rautiainen, Olavi: Metsien uudistaminen kuuden eteläisimmän piirimetsälautakunnan alueella. Vuosien 1978—1979 inventointitulokset.
Forest regeneration in the six southernmost forestry board districts of Finland. Results from the inventories in 1978—1979.
- No 638 Ihalainen, Ritva: Opintojen keskeyttäminen metsäalan ammatillisessa koulutuksessa.
The abandonment of studies in vocational training in forestry.

Metsäntutkimuslaitoksen julkaisusarjoja, Communicationes Instituti Forestalis Fenniae ja Folia Forestalia, koskevat yksittäiskappaletilaukset ja vaihtotarjoukset osoitetaan laitoksen kirjastolle. Tiedonantomonisteita koskevat pyynnöt osoitetaan ao. tutkimusosastolle tai -asemalle.
Subscriptions concerning single copies of the publications, as well as exchange offers, can be addressed to the Library of the Institute.

Myynti: Valtion painatuskeskus, Annankatu 44, 00100 Helsinki 10, puh. (90) 17 341

ISBN 951-40-0719-0
ISSN 0015-5543